

Verksamhetsberättelse
för företag med
statligt ägande 2004

Verksamhetsberättelse
för företag med
statligt ägande 2004

Förord	4
Året i korthet	6
Regeringens ägarförvaltning	10
Regeringens uppdrag	10
Ramverk och verktyg	11
Statens ägarpolitik	15
Organisation	20
Den strukturella utvecklingen	22
Den statliga företagsfären	26
Stark resultatutveckling för de statliga företagen	26
Två grupper av företag	28
Företag med marknadsmässiga krav	29
Förbättrade resultat och ökade investeringar	30
Företag med särskilda samhällsintressen	33
Ökad omsättning och resultatförbättringar	34
Anställda och utlandsverksamhet	37
Framtida investeringar	39
Statens ägande i börsnoterade företag	40
Bolagsöversikt 2004	41
A-Banan Projekt AB	42
Akademiska Hus AB	43
ALMI Företagspartner AB	44
Apoteket AB	45
AB Bostadsgaranti	46
A/O Dom Shvetsii	47
Green Cargo AB	48
AB Göta kanalbolag	49
Imego AB	50
IRECO Holding AB	51
Kasernen Fastighets AB	52
Kungliga Dramatiska Teatern AB	53
Kungliga Operan AB	54
Lernia AB	55
Luftfartsverket	56
Luossavaara-Kiurunavaara AB, LKAB	57
Nordea Bank AB	58
Norrand Center AB	59
OMX AB	60
Posten AB	61
Samhall AB	62
SAS AB	63
SIS Miljömärkning AB	64
SJ AB	65
Sjöfartsverket	66
SOS Alarm Sverige AB	67

Foto: © Niche Scoring / Images Bank Sweden

Specialfastigheter Sverige AB	68
Statens Bostadsomvandling AB	69
Statens Väg- och Baninvest AB	70
Stattum, Förvaltningsaktiebolaget	71
Sveaskog AB	72
Swedcarrier AB	73
Swedesurvey AB	74
Swedfund International AB	75
Swedish National Road Consulting AB	76
AB Svensk Bilprovning	77
AB Svensk Exportkredit, SEK	78
Svenska Kraftnät, Affärsverket	79
AB Svenska Miljöstyrningsrådet	80
Svenska rymdaktiebolaget	81
Svenska Skeppshypotekskassan	82
AB Svenska Spel	83
Svensk-Danska Broförbindelsen AB, SVEDAB	84
Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB	85
SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB	86
Sveriges Rese- och Turistråd AB	87
Systembolaget AB	88
TeliaSonera AB	89
Teracom AB	90
V&S Vin & Sprit AB	91
Vasakronan AB	92
Vasallen AB	93
Vattenfall AB	94
Venantius AB	95
Voksenåsen A/S	96
Företag under omstrukturering	97
Zenit Shipping AB	97
SAKAB AB	97
Historisk tillbakablick	98
Förändringar i ägardet	101
Redovisningsprinciper	102
Definitioner och förkortningar	103
Företagsöversikt	104
Propositionsförteckning	106
Förändringar i företagsledning och styrelse	107
Ansvarsfördelning inom Regeringskansliet för företag med statligt ägande	108
Bolagsstämmovalda styrelseledamöter	110
Arbetsgarerepresentanter	116
Företagens rapportdatum	117
Adressregister	118
Statligt ägda företag och ekonomiska mål	120

Förord

Den statliga bolagsgruppen är en tillgång för Sverige. Bolagen bedriver verksamheter av stort värde för samhället och medborgarna. Bolagens utdelning ger viktiga bidrag till statsbudgeten. Bland innehaven finns också de bolag som förvaltar viktiga nationaltillgångar: skogen, malmen och vattenkraften. Mer än 200 000 personer är anställda i de statliga bolagen. Många är därför beroende av att dessa bolag erbjuder hälsosamma och utvecklande arbetsplatser. Men en så stor företagsgrupp är viktig för hela Sveriges tillväxt och välbefinnande.

Några prestationer i den statliga bolagsgruppen förtjänar särskild uppmärksamhet. LKAB har lagt fram ett investeringsprogram om sammanlagt 18 miljarder kr. Nya huvudnivåer i gruvorna i Malmfälten kommer att betyda mycket för hela Norrbottens utveckling. SBAB fortsätter att gå före på bolånemarknaden. Det betyder bättre villkor för samtliga Sveriges bolånekunder. Vattenfall har beslutat bygga Sveriges hittills största vindkraftpark. Det är ett viktigt steg på vägen mot en mer uthållig energiförsörjning. Posten AB är Europas mest leveranssäkra post.

Den samlade bilden av de statliga bolagen är ljus. Förra

årets resultat slog rekord. Resultatet efter skatt 2004 blev 31,6 miljarder kr. Av dessa går 17,2 miljarder kr till statskassan i form av utdelning. Resten blir kvar i bolagen som investeringar i framtiden. Goda resultat ger en bra grund för utveckling och framtidstro i de statliga bolagen. På dagens resultatnivåer är det en mycket bra affär för svenska folket att behålla ägandet i bolagen.

Regeringen bedriver en framåtsyftande ägarpolitik. Under senare tid har nya steg tagits när det gäller styrelsernas uppdrag och sammansättning, öppen redovisning och ersättningsvillkor för ledande befattningshavare. Den av regeringen utsedda Förtroendekommissionen har utarbetat en uppförandekod för det svenska näringslivet. Koden är nu färdig och kommer att tillämpas på Stockholmsbörsen från den 1 juli 2005. Kodens principer och innehåll överensstämmer väl med det synsätt som präglar regeringens ägarpolitik. Koden införlivas nu i ägarstyrningens ramverk.

Regeringen kommer att fortsätta arbetet med att utveckla de statligt ägda företagen till föredömen och föregångare. De statliga bolagen har en viktig roll för omställningen och utvecklingen av Sverige.

Stockholm den 26 maj 2005

Göran Persson

Thomas Östros

Foto: Peter Lydén

Foto: Magnus Ford

Viktiga händelser 2004

Akademiska Hus köper fastigheter

Under 2004 har Akademiska Hus förvärvat två fastigheter av Jernhusen för en köpesumma om 91 Mkr. Fastigheterna ligger strategiskt placerade i ett av Europas mest forskningstätta områden som sträcker sig mellan Stockholms universitet, Kungliga Tekniska Högskolan och Karolinska Institutet.

Svenska Spel gav en miljard till idrotten

Spelverksamheten i Sverige har under många år bidragit till idrottens finansiering. Under 2004 innebar detta samarbete att drygt en miljard kr av Svenska Spels överskott kunde ges direkt till idrotten genom ett bidrag till Riksidrottsförbundet.

Proposition om Green Cargo

I juni 2004 antog riksdagen regeringens proposition om Green Cargo. Regeringen beslutade i mars 2005 om ett kapitaltillskott till Green Cargo om 600 Mkr. Samtidigt utvecklar Green Cargo sitt samarbete med tyska DB och Railion.

Växer snabbast

Lernia Bemanning är Sveriges snabbast växande företag. Det stod klart i maj när Ahrens tillväxtlista för 2004 presenterades av Ahrens och Svenska Dagbladet.

NASA på Esrange

Det amerikanska rymdbolaget NASA kommer att använda Esrange utanför Kiruna som bas för uppsändningar av sina största forskningsballonger. Esranges så kallade ballongplatta kommer därför att byggas ut till dubbla storleken.

Foto: copy Esrange bildarkiv

Till stöd för flodvågskatastrofen

De statligt ägda bolagens insatser för att stödja dem som drabbats av flodvågskatastrofen i Asien har varit omfattande. Flera företag har lämnat bidrag till olika hjälporganisationer. Dramaten och Operan har givit föreställningar där pengar samlades in till förmån för de drabbade.

5,3 miljoner samtal

Apotekets "dygnet-runt-öppna" kundcentrum tar nu emot 5,3 miljoner samtal från kunder varje år.

Prisade för god redovisning

Vattenfall och Vasallen tilldelades under 2004 pris för god redovisning i samband med Näringsdepartementets seminarium Genomlyst2004. Vasallens årsredovisning bedömdes av juryn som ett gediget och verksamhetsnära dokument samtidigt som Vattenfalls redovisning uppskattades för sin höga läsvärdhet och ambitionsnivå. Genomlyst syftar till att ytterligare höja kvaliteten i de statliga bolagens rapportering.

"Schlesiens Oscar" till Vattenfall

Vattenfall Polen tilldelades i början av 2004 två betydelsefulla utmärkelser. Det första priset, "För dem som förändrar polsk industri", tilldelades Vattenfall Polen med motiveringen "en aktiv och pålitlig investerare som etablerat nya normer i den polska energisektorn och som agerar med socialt och miljömässigt ansvarstagande". Den andra utmärkelsen, "Schlesiens Oscar", är ett regionalt pris för de mest aktiva affärs- och samhällsledarna i Schlesien och tilldelades Vattenfall Polen för sitt ekonomiska utvecklingsprojekt för övre Schlesien, ett projekt som haft mycket positiva effekter för både samhället och miljön.

Foto: ADP Studios

Köerna borta på Bilprovningen

2004 var året då köerna försvann på Bilprovningen. Med förändringar som reserverad tid på kallelsen och en ändrad besiktningsperiodicitet kunde Bilprovningen under året utföra 5 512 552 förrättningar.

Vasallen part i stor fastighetsaffär

Under 2004 genomförde Vasallen bolagets största fastighetsaffär. Det skedde genom försäljningen av Campus i Östersund, Garnisonen i Linköping och I17-Parken i Uddevalla till Acta Kapitalförvaltning. Affären uppgick till cirka 1,5 miljarder kr. Vasallen sålde även den före detta flygflottiljen F18 i Tullinge till Peab. I Tullinge planeras den nya stadsdelen Riksten att uppföras med cirka 500 bostäder och 1 000 arbetsplatser.

Bredband till ytterligare 350 000 hushåll

Teracom har under 2004 tecknat avtal med Bredbandsbolaget avseende bredbandstjänster som kommer att omfatta mer än 350 000 hushåll.

TeliaSonera återför 30 miljarder

Såvida attraktiva investeringsmöjligheter utöver plan inte uppstår, har TeliaSoneras styrelse beslutat att återföra 30 miljarder kr till aktieägarna under perioden 2005–2007.

Välbesökt styrelseseminarium

Den 27 maj deltog närmare 300 styrelseledamöter från samtliga företag som förvaltas av Regeringskansliet, i Näringsdepartementets styrelseseminarium. Syftet med det årliga seminarieriet är dels att förmedla ägarens inställning i angelägna frågor, dels att inspirera genom intressanta föredrag. Talare vid årets seminarium var Carl Bennet, ordförande i Elanders och Getinge, Trelleborgs VD Fredrik Arp, Finansinspektionens generaldirektör Ingrid Bonde samt krönikören Johan Hakelius.

Vasakronan ökade i Kista Science Tower

Vasakronan har köpt NCC:s andel av Kista Science Tower, en av Sveriges mest moderna kontorsbyggnader, i enlighet med det optionsavtal som ingicks 2001. Kista Science Tower består av totalt 52 000 kvm, varav 43 000 kvm är uthyrningsbar kontorsyta.

Skräddarsydd styrelseutbildning

Näringsdepartementet anordnade under året en skräddarsydd styrelseutbildning för alla ledamöter i de statligt ägda bolagen. Utbildningen omfattade bland annat en grundläggande genomgång av aktiebolagslagen och kringliggande lagstiftning utifrån ett praktiskt perspektiv och med hänsyn tagen till Statens ägarpolitik 2004.

Prisbelönta årsredovisningar

Specialfastigheter fick pris för bästa årsredovisning för små och medelstora företag i en tävling arrangerad av Svensk Industriförening, Svenska Dagbladet och Ekonomiinformatörerna. Även SAS årsredovisning för 2003 uppmärksammades med ett hedersomnämmande av Finforum, ett samarrangemang av IREV, Sveriges Finansanalytikers Förening, FAR och Stockholmsbörsen.

ABSOLUT firade 25 år och flaska 1 000 000 000

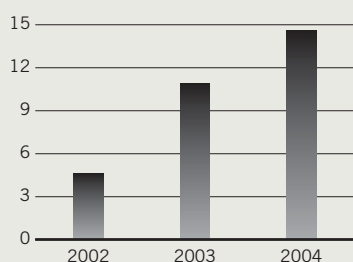
V&S Vin & Sprits målmedvetna satsning har bland annat resulterat i att ABSOLUT är världens tredje största internationella varumärke inom området premiumsprit och bolaget har nu producerat och sålt över en miljard flaskor med detta varumärke.

Ekonomi i korthet 2004

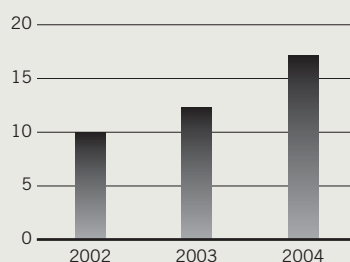
FÖRETAG MED STATLIGT ÄGANDE

EKONOMISK FAKTA, Mdr	2004	2003	Förändring, %
Nettoomsättning	303,5	298,8	2
Resultat före skatt	38,8	26,5	46
Resultat efter skatt	31,6	21,9	44
Eget kapital	227,3	204,9	11
Totala tillgångar	891,3	872,8	2
Kassaflöde från löpande verksamhet	38,0	20,6	84
Bruttoinvesteringar	29,6	26,0	14
Medelantal anställda	137 180	143 822	-5
Medelantal anställda, inklusive intressebolag	195 693	205 223	-5
Räntabilitet på eget kapital, %	14,6	10,9	+3,7 procentenheter
Soliditet, %	21,6	19,7	+1,9 procentenheter
Utdelning	17,2	12,5	37

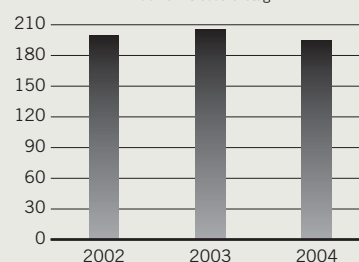
RÄNTABILITET PÅ EGET KAPITAL, %

UTDELNING, Mdr kr

MEDELANTAL ANSTÄLLDA, tusental
inklusive intresseföretag

En långsiktig och aktiv ägarförvaltning

Den svenska staten är Sveriges största företagsägare. Genom Regeringskansliet förvaltas 57 företag/koncerner och affärsverk, varav 43 ägs helt och 14 ägs tillsammans med andra. Totalt är cirka 200 000 personer anställda i dessa företag. Svenska staten är dessutom den störste ägaren på Stockholmsbörsen. Detta medför ett stort ansvar och ställer höga krav på en långsiktig och professionell förvaltning.

Regeringen har värdeskapande som övergripande mål. Företag med statligt ägande kan i princip delas in i två grupper; de som verkar under marknadsmässiga villkor och krav samt företag som främst har särskilda samhällsintressen att infria. I gruppen

företag med marknadsmässiga krav ingår även de börsnoterade bolag som staten har ett direkt ägande i. Näringsdepartementet bedömer att det sammanlagda värdet av de förvaltade bolagen uppgår till cirka 500 miljarder kr.

Staten äger företag aktiva i verksamheter som spänner från gruvindustri till opera och från fastigheter till spel. Flera av företagen har en stark marknadsposition inom viktiga sektorer, bland annat i fråga om infrastruktur av olika slag. Målet att skapa

Foto: ©Christina Ottosson/Kungliga Operan

Kungliga Operan är Sveriges nationalscen för opera och balett.

BEMYNDIGANDEN

Bolag	Nuvarande ägarandel, %	Bemyndigande att förändra ägande till	Beslut
AB Svensk Exportkredit	100	0	prop. 1995/96:141, bet.1995/96:NU26, rskr.1995/96:302
Nordea Bank AB	19,5	0	prop. 1991/92:69, bet. 1991/92:NU10, rskr. 1991/92:92
TeliaSonera AB	45,3	0	bet. 2000/01:NU11, rskr. 2000/01:272
OMX AB	6,9	0–100	
Green Cargo AB ¹⁾	100	0	prop. 2003/04:127, bet.2003/04:NU15

¹⁾Gäller till och med 2005.

värde medför krav på långsiktighet, effektivitet, lönsamhet, utvecklingsförmåga samt ett miljömässigt och socialt ansvarstagande och därmed bidra till omställningen av Sverige.

Liksom alla företag på marknaden möter de statliga företagen en allt hårdare konkurrens och en omvärld i snabb förändring. Regeringens ägarförvaltning ska därför vara tydlig och öppen och anpassas till de ökade och förändrade krav som ställs.

Regeringens uppdrag

Regeringen har i uppdrag att aktivt följa och förvalta statens tillgångar så att den långsiktiga värdeutvecklingen blir den bästa möjliga och – i de fall det är aktuellt – de särskilda samhällsintressena infrias. Ägarstyrning samt uppföljning och utvärdering av bolagen sker genom såväl styrelsearbete och dialog med styrelsens ordförande som genom ekonomiska analyser och branschanalyser. Även de bolag som har särskilda mål, förutom ekonomiskt värdeskapande, följs upp. Inom ägarförvaltningens uppdrag ryms även att utveckla och implementera regeringens ägarpolicy och de verktyg som står till ägarens disposition i samtliga företag med statligt ägande. Därtill redogör Regeringskansliet för förvaltningen av bolag med statligt ägande i sin årliga skrivelse till riksdagen som huvudsakligen består av verksamhetsberättelsen för företag med statligt ägande.

REGERINGENS FÖRVALTNINGSMANDAT

Statens medel och dess övriga tillgångar står till regeringens disposition enligt 9 kap. 8 § regeringsformen. Enligt 9 kap. 9 § ska riksdagen fastställa grunderna – i den omfattning som behövs – för förvaltningen av statens egendom och förfogandet över

denna. Detta är ramen för det förvaltningsmandat regeringen har för förvaltningen av företag med statligt ägande. Uppdraget innebär att regeringen under vissa förutsättningar ska höra riksdagen vid väsentliga ändringar av företagets inriktning, nedgång i ägandet, kapitaltillskott, samt för försäljningar och köp av aktier. I lagen (1996:1059) om statsbudgeten anges att regeringen får sälja statens aktier i bolag där staten äger mindre än hälften av rösterna eller andelarna om inte riksdagen beslutat annat. Regeringen får däremot inte utan riksdagens godkännande minska statens ägarandel i företag där staten har hälften eller mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar. Riksdagsbeslut krävs inte för utdelningar eftersom det ingår i den normala förvaltningen. Det krävs inte heller riksdagsbeslut avseende förvärv, avyttringar eller nedläggningar som företag genomför inom den verksamhetsinriktning som riksdagen beslutat. För en sammanställning över propositioner avseende de enskilda företagen se sid. 106 i Verksamhetsberättelsen för företag med statligt ägande 2004. Enligt 7 kap. 5 § regeringsformen har Statsministern givit näringsministern ansvaret i frågor som gäller statens företagsägande som ställer krav på en enhetlig ägarpolitik eller avser styrelsenomineringar.

BEMYNDIGANDEN

Riksdagen har bemyndigat regeringen att utveckla ägandet i Nordea Bank AB, AB Svensk Exportkredit och TeliaSonera AB. Riksdagen har även bemyndigat regeringen att göra ägarförändringar, tillskjuta kapital eller vidta de åtgärder som i övrigt behövs för att genomföra en omstrukturering av Green Cargo AB. Riksdagen har också bemyndigat regeringen att avyttra hela eller delar av aktieinnehavet, eller att förvärva ytterligare aktier i OMX AB.

KONSEKVENT OCH TYDLIG RAPPORTERING

Målet för Regeringskansliets rapportering om företagen med statligt ägande är att lämna en konsekvent och tydlig redogörelse som ger läsaren möjlighet att utvärdera hur förvaltningen av de statligt ägda företagen utvecklats. Ursprungligen beslutade riksdagen i februari 1982 att regeringen skulle lämna en årlig redogörelse för företag med statligt ägande. Sedan augusti 1999 ger dessutom Regeringskansliet ut en verksamhetsberättelse om företag med statligt ägande. Verksamhetsberättelsen riktar sig till allmänheten, media, fackföreningar och andra intressenter men ingår även som bilaga i regeringens skrivelse till riksdagen om företag med statligt ägande. För att åskådliggöra den samlade ekonomiska utvecklingen redovisas konsoliderade resultat- och balansräkningar sedan 2000. Från och med år 2000 publicerar Regeringskansliet fyra kvartalsrapporter per år. Arbetet med att säkerställa kvaliteten i den externa rapporteringen tillsammans med ambitionen att publicera rapporterna i närmare anslutning till rapportperiodens slut är prioriterade målsättningar. Målet är att skrivelsen för företag med statligt ägande ska lämnas till riksdagen vid en sådan tidpunkt att behandling av skrivelsen kan ske under vårriksdagen.

Ramverk och verktyg

Beslut som rör bolagen följer förvaltningspraxis inom Regeringskansliet. Vid ärendehantering tillämpas bland annat regelverket för offentlighet och sekretess.

SAMMA LAGSTIFTNING FÖR ALLA BOLAG

De statliga företagen lyder under samma lagar som privatägda bolag, som till exempel aktiebolagslagen (ABL), konkurrens-, bokförings- och insiderlagstiftningen.

Bolagens verksamhet styrs främst av riks-

dagsbeslut och ytterligare bestämmelser för verksamheten som kan finnas i lag och i avtal mellan staten och bolaget. Bolag verksamma inom en viss sektor lyder under särskild sektorslagsstiftning, till exempel postlagen och lagen om elektronisk kommunikation.

EG:S BESTÄMMELSER OM STATLIGT STÖD

Det finns vissa bestämmelser som tar sikte på kapitaltillskott och andra ekonomiska förmåner från staten. Reglerna gäller för allt stöd från staten till företag, statligt ägda liksom privata, och baserar sig på EG:s bestämmelser om statligt stöd. Dessa regler är särskilt viktiga då staten som aktieägare behöver lämna aktieägartillskott. Syftet med reglerna är att förhindra att en medlemsstat snedvrider konkurrensen genom stöd som stärker den inhemska industrins konkurrenskraft till nackdel för företag i annan medlemsstat. Vid insatser av ägarkapital i statliga företag som verkar på konkurrensutsatta marknader anger EG:s regelverk att den så kallade marknadsekonomiska investeringsprincipen (Market Economy Investor Principle, MEIP) ska tillämpas. Normalt är MEIP uppfylld om det kapitaltillskott som lämnats görs på villkor och under förutsättningar som skulle ha accepterats även av en privat investerare. Om medlemsstaten vid tidpunkten för tillskottet därmed har anledning att tro att insatserna långsiktigt kan ge tillräckligt avkastning utgör det inte olagligt statsstöd.

REDOVISNING AV STATLIGA MEDEL

För företag som uppnår viss omsättning per år och som mottar statliga tillskott eller andra statliga förmåner gäller särskilda regler för redovisning för att EG-kommissionen ska kunna få insyn i finansiella förbindelser mellan bland annat staten och dess bolag. Öppen redovisning ska gälla vilka medel som tillförts och hur de används. Krav på särredovisning finns också för verksamhet som drivs av bland annat monopolbolag, eller andra företag i särställning, när bolaget även bedriver konkurrensutsatt verksamhet. Reglerna finns i det så kallade transparensdirektivet och har genomförts i svensk lagstiftning genom lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. som kommer att träda i kraft den 1 augusti 2005 (prop. 2004/05:140).

EN FÖRBÄTTRAD KAPITALSTRUKTUR I STATLIGA BOLAG

Riksdagen ansåg i samband med behandlingen av 2003 års ekonomiska proposition att det fanns goda skäl att skapa en ordning som underlättar kapitalomstruktureringar i den statliga företagsfären genom att tillämpa specialdestination, som innebär att riksdagen bestämmer vad vinstmedlen ska användas till. Staten bör kunna agera på samma sätt som ett moderbolag som ger kapitaltillskott till vissa dotterbolag och finansiera det med medel från andra dotterbolag. I korthet innebär detta att det har inrättats ett konto i Riksgäldskontoret dit extra utdelningar om högst 5 000 Mkr kan föras från statliga bolag i syfte att användas för kapitalinsatser i statliga bolag till och med budgetåret 2005. Riksdagen beslutar för ett år i taget om hur stort belopp som ska tillföras kontot. Riksdagen beslutar även om kapitaltillskott i varje enskilt fall. Sammanlagt har 2 355 Mkr förts till och tagits i anspråk från det särskilda kontot under 2003 och 2004.

OFFENTLIGHET OCH SEKRETESS

Genom att de statligt ägda företagen förvaltas av Regeringskansliet, som är en statlig myndighet, kan en handling som förvaras och enligt särskilda regler anses inkommen till, eller upprättad där, vara allmän handling. Under vissa förutsättningar får uppgifterna i en allmän handling hållas hemliga. Uppgifterna får bland annat hållas hemliga för att skydda det allmännas eller en enskilds ekonomiska intressen. Det innebär att den som vill ta del av en handling kan begära att få tillgång till uppgifterna, men Regeringskansliet måste enligt sekretesslagen (1980:100) göra en skadeprovning innan handlingen kan lämnas ut. Uppgifterna kan bara lämnas ut om det kan ske utan skada för staten eller för det företag som uppgifterna rör. Vissa uppgifter kan vara mycket känsliga affärsuppgifter. Det skulle därför i vissa fall kunna skada bolagets verksamhet och värdena i bolaget, det vill säga statens och det allmännas egendom, om uppgifterna offentliggjordes.

INSIDERINFORMATION

I insiderstrafflagen (2000:1086) definieras insiderinformation som information om en icke offentliggjord eller inte allmänt känd

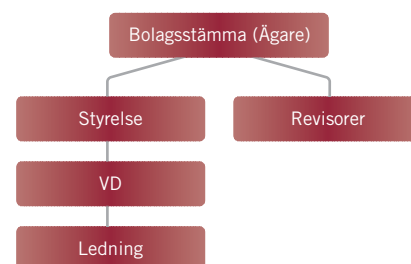
omständighet som är ägnad att väsentligt påverka kursen på finansiella instrument. Det finns ett förbud för alla, inte bara för personer i ledande ställning, att på värdepappersmarknaden handla med finansiella instrument på basis av information som inte är allmänt känd. Det är även förbjudet att röja insiderinformation. Personer som röjt eller handlat på grundval av insiderinformation kan dömas till böter och ända upp till två års fängelse. I lagen anges att anmälan om aktieinnehav eller förändring i aktieinnehav ska anmälas till Finansinspektionen inom fem dagar. Finansinspektionen för ett register över personer med insynsställning i noterade aktiebolag. Bolagen ska anmäla vilka personer som har insyn. Även Regeringskansliet anmäler personer med insyn till Finansinspektionen. Alla uppgifter som finns hos Finansinspektionen publiceras på insiderlistan på Finansinspektionens hemsida.

AKTIEBOLAGSLAGEN

Aktiebolagslagen (1975:1385) (ABL) ger ramen för företagen och i bolagsordningen anges bolagets allmänna inriktning. Bolagens uppdrag och verksamhet styrs främst av beslut av riksdagen, regleras i lag eller i avtal mellan bolaget och staten. Statliga aktiebolag lyder liksom privatägda bolag under ABL och det finns inte några särregler i ABL för statliga bolag, utom vad gäller insyn av Riksrevisionen.

Riksrevisionen kan inom ramen för effektivitetsrevision granska sådan verksamhet som staten bedriver i form av aktiebolag. Förutsättningen är att verksamheten är reglerad i lag eller i annan författning eller att staten har ett bestämmande inflytande över verksamheten. Riksrevisionen kan även förordna en eller flera revisorer att delta i den årliga revisionen.

AKTIEBOLAGS ORGANISATION – RAMVERK

Genom Öresundskonsortiet äger och förvaltar SVEDAB Öresundsbron och driver den fasta väg- och järnvägsförbindelsen mellan Malmö och Köpenhamn.

SVENSK KOD FÖR BOLAGSSTYRNING

Den 16 december 2004 överlämnade den så kallade kodgruppen "Svensk kod för bolagsstyrning" (Koden) till Justitiedepartementet. Koden är framarbetad av en expertgrupp bestående av representanter från det svenska näringslivet. Koden behandlar det beslutssystem genom vilket ägarna direkt eller indirekt styr bolaget. Reglerna berör de enskilda bolagsorganans organisation och arbetsformer samt samspelet mellan dessa. Dessutom anges riktlinjer för bolagens rapportering. Koden ska tillämpas enligt principen "följ eller förklara". Detta innebär att det kan vara lika rätt att inte följa en regel om en förklaring lämnas till varför. Koden kommer att tillämpas av Stockholmsbörsen från den 1 juli 2005.

De principer som regeringen tillämpat i sin ägarpolicy överensstämmer i stor utsträckning med reglerna i Koden. Regeringens ambition är att agera på ett trovärdigt och förutsägbart sätt i ägarförvaltningen. Regeringen anser därför att Koden ska vara en del av regeringens ramverk för ägarförvaltningen.

Grundprincipen är att Koden kompletterar statens ägarpolitik. I vissa frågor har Regeringskansliet funnit skäl att komplettera eller uttolka Kodens regler. Det främsta skälet för detta är att Koden huvudsakligen riktas mot bolag med ett spritt ägande. Regeringskansliet utvärderar löpande regeringens ägarpolicy och tillämpningen av denna. I detta arbete kommer även den praktiska tillämpningen av Koden att utvärderas.

Det ankommer på företagen med statligt ägande att redogöra för hur man tillämpar kod och ägarpolitik. Mindre bolag kan komma att redogöra för detta på ett mer

övergripande sätt än vad som är lämpligt för ett större bolag.

INTERNATIONELL SAMVERKAN

Sverige har aktivt deltagit i utvecklingen av OECD-riktlinjer för statligt ägande. OECD fastställde i slutet av april 2005 Guidelines on the Corporate Governance of State-Owned Enterprises. Riktlinjerna, som bygger på OECD:s Principles of Corporate

Governance, är en samling riktlinjer för hur OECD-länderna bör förvalta sina statligt ägda företag. Riktlinjerna bygger i stor utsträckning på den svenska regeringens principer för ägarförvaltning. Intresset är stort i OECD-länderna och i många andra länder bl.a. i Ostasien och Latinamerika. Riktlinjerna finns på <http://www.oecd.org/dataoecd/46/51/34803211.pdf>

Fastighetsbolaget Jernhusen, som är ett dotterbolag i Swedcarrier-koncernen, tillgodoser resenärers behov av ändamålsenliga stationer och tågoperatörers behov av verkstäder.

RAMVERK FRÅN MAJ 2005

Statens
ägarpolitik

Svensk kod för
bolagsstyrning

Förvaltning skild
från reglering

Lagstiftning
ABL, konkurrens etc

Riksdagsbeslut

Regeringens
förvaltningsmandat

KÖNSFÖRDELNING¹⁾

Hel- och delägda företag	Kvinnor (K), st	Män (M), st	Totalt st	2005-05-13		2004-12-31		2003-12-31		2002-12-31		2001-12-31		2000-12-31	
				K, %	M, %	K, %	M, %	K, %	M, %	K, %	M, %	K, %	M, %	K, %	M, %
Ledamöter utsedda av bolagsstämman															
Ordförande	12	43	55	22	78	20	80	16	84	13	87	13	87	7	93
Vice ordförande	5	6	11	45	55	42	58	31	69	22	78	24	76	11	89
Övriga ordinarie ledamöter	149	184	322	44	56	43	57	45	55	43	57	43	57	36	64
Suppleanter	0	6	5	0	100	23	77	33	67	25	75	27	73	27	73
Summa ledamöter utsedda av bolagsstämman	166	239	405	41	59	39	61	40	60	37	63	37	63	30	70
Arbetsgärrrepresentanter															
Ordinarie	24	60	84	24	76	u.s.	u.s.	25	75	21	79	22	78	17	83
Suppleanter	8	43	52	15	85	u.s.	u.s.	21	79	23	77	22	78	28	72
Helägda företag															
Helägda företag	Kvinnor (K), st	Män (M), st	Totalt st	2005-05-13		2004-12-31		2003-12-31							
				K, %	M, %	K, %	M, %	K, %	M, %						
Ledamöter utsedda av bolagsstämman															
Ordförande	8	33	41	20	80	21	79	20	80						
Vice ordförande	4	3	7	57	43	50	50	27	73						
Övriga ordinarie ledamöter	120	136	256	46	54	45	55	46	54						
Suppleanter	0	4	4	0	100	27	73	33	67						
Summa ledamöter utsedda av bolagsstämman	132	176	308	43	57	41	59	42	58						

Regeringen eftersträvar jämn könsfördelning i styrelserna i företagen med statligt ägande. Ett delmål har till exempel varit att andelen kvinnor skulle vara minst 40 procent 2003. Detta mål hade uppnåtts per den 30 juni 2003. Per den 13 maj 2005 var andelen kvinnor 41 procent och andelen män 59 procent. I de av staten helägda företagen var andelen kvinnor 43 procent och andelen män 57 procent.

¹⁾ Från och med årsskiftet 2004/05 redovisas uppgifterna i tabellen för samtliga företag som ingår i skrivelsen för företag med statligt ägande, exklusive SAKAB där staten endast äger en aktie. Uppgifterna före årsskiftet 2004/05 avser företag där statens ägande översteg 20 procent.

Statens ägarpolitik

Regeringen redogör i det följande för sin inställning i vissa viktiga principfrågor avseende förvaltningen av de statligt ägda företagen. Regeringen avser även att i samråd med övriga ägare verka för att dessa principer tillämpas i delägda företag.

BOLAGSSTÄMMAN

Bolagsstämman är i första hand det högsta beslutande organet för aktieägarna men det finns inga hinder, om bolagsstämman medger det, att allmänheten erbjuds att närvara.

Förutom reglerna i ABL och Kodex gäller följande principer för bolagsstämmor i företag med statligt ägande:

Riksdagsledamöter har rätt att närvara vid bolagsstämmor i de företag där staten äger minst 50 procent av aktierna och som har fler än 50 anställda. Det är styrelsens ansvar att kallelse till bolagsstämman skickas till Riksdagens kammarskansli senast fyra veckor och tidigast sex veckor innan bolagsstämman. Riksdagsledamöters önskan att närvara på stämman ska anmälas till bolagets styrelse senast två veckor innan stämman.

De helägda statliga bolagen bör anordna någon form av arrangemang i samband med

bolagsstämman där även allmänheten bereds möjlighet att ställa frågor till företagsledningen. Formerna för bolagsstämmans praktiska genomförande är upp till företagets ledning och styrelse att besluta om.

Som ett led i regeringens ambition med snabbare rapportering önskar regeringen även se att de ordinarie bolagsstämmorna i företag med statligt ägande äger rum innan 30 april från och med 2006.

NOMINERINGSPROCESSEN

Regeringens mål är att styrelserna ska ha hög kompetens som är väl anpassad till respektive företags verksamhet, situation och framtida utmaningar. Ledamöter ska alltid se till bolagets bästa. Regeringen förväntar sig att ledamöterna har hög integritet och motsvarar de krav på omdöme som förväntas av företrädare för staten.

Styrelsens sammansättning

Varje nominering av styrelseledamot ska utgå från kompetensbehovet i respektive företags styrelse. Det är därför viktigt att styrelsens sammansättning är sådan att styrelsen alltid besitter sådan branschkunskap eller annat kunnande som är direkt relevant för bolaget även när företaget utvecklas och omvärlden

förändras. För att komma ifråga för en styrelseplats fordras en hög allmän kompetens inom antingen löpande affärsverksamhet, affärsutveckling, branschkunskap, finansiella frågor eller andra relevanta områden. Därutöver krävs en stark integritet och förmåga att se till bolagets bästa. Varje styrelseledamot ska ha kapacitet att göra självständiga bedömningar av företags verksamhet. Årligen utses cirka 40–60 nya styrelseledamöter av bolagsstämmorna i de statligt ägda företagen.

Sammansättningen av styrelserna ska också ske så att en balans uppnås avseende kompetens, bakgrund, ålder och kön. Ett delmål har till exempel varit att andelen kvinnor skulle vara minst 40 procent 2003. Detta mål hade uppnåtts per den 30 juni 2003. Vid årsskiftet 2004/05 var andelen kvinnor 39 (40) procent och andelen män 61 (60) procent. Per den 13 maj 2005 var andelen kvinnor 41 procent och andelen män 59 procent. I de av staten helägda företagen var andelen kvinnor 43 procent och andelen män 57 procent.

Tjänstemän inom Regeringskansliet är ofta ledamöter i bolagens styrelser. Denna representation i styrelsen innebär bland annat att statens krav på en god insyn i

verksamheten tillgodoses. Staten agerar i detta avseende på samma sätt som privata huvudägare till företag. Cirka 38 tjänstemän, varav cirka 13 kvinnor och cirka 25 män, i Regeringskansliet är ledamöter i de statligt ägda företagens styrelser.

För att uppnå effektiva styrelser bör dessa inte vara för stora. Antalet ledamöter bör normalt vara 6–8 stycken. Regeringens avsikt är att endast ha ordinarie ledamöter i styrelserna, om inte särskilda skäl kräver annat. År 2004 bestod styrelserna i företag med statligt ägande i snitt av 7,6 (7,6) ledamöter inklusive suppleanter. Styrelsernas storlek varierar från som minst 4 till som mest 11 ledamöter.

Styrelseledamöter ska som regel utses för ett år i taget. En ledamot bör inte ingå i en och samma styrelse längre tid än åtta år. Ledamöternas ålder bör inte överstiga 70 år. Medelåldern för ledamöterna är 50 (49) år för kvinnor och 55 (56) år för män. Kvinnor har arbetat i snitt i 3,2 (3,5) år i styrelsen och män i snitt i 4,6 (4,5) år.

Val av styrelser

Valberedningen är i första hand ett organ för aktieägare att bereda beslut i tillsättningsfrågor. För de av staten helägda bolagen ersätter följande principer Kodens regler som berör beredning av beslut om tillsättning av styrelseledamöter och revisorer:

För de av staten helägda bolagen tillämpas enhetliga och gemensamma principer för en strukturerad nomineringsprocess. Syftet är att säkerställa en effektiv kompetensförsörjning till bolagens styrelser. Näringsministern har givits ett särskilt ansvar för styrelsenomineringar i samtliga statligt ägda bolag.

Nomineringsprocessen drivs och koordineras av enheten för statligt ägande inom Näringsdepartementet.

En arbetsgrupp analyserar kompetensbehovet utifrån respektive styrelses sammansättning samt bolags verksamhet och situation. Därefter fastställs eventuellt rekryteringsbehov och rekryteringsarbetet inleds. Urvalet av ledamöter kommer från en bred rekryteringsbas. Då processen avslutats ska gjorda nomineringar offentliggöras enligt Kodens riktlinjer.

Genom detta enhetliga och strukturerade arbetssätt tillförsäkras kvaliteten i hela nomineringsarbetet.

Styrelsens arvoden

Styrelseledamöter uppbär ersättning för den arbetsinsats och det ansvar som uppdraget innebär. Styrelsens arvoden bestäms av bolagsstämman. Även arvoden till styrelseledamöter som arbetar i särskilt inrättade kommittéer under styrelsen ska bestämmas genom beslut på bolagsstämman. Arvodena i de statligt ägda företagen presenteras på respektive bolagssida sid. 42 ff.

Val av revisorer

Revisorernas uppdrag att oberoende granska styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning samt företagets årsredovisning och bokföring, är av central betydelse för staten som ägare. Ansvaret för val av revisorer för företag med statligt ägande ligger alltid hos ägaren. Det praktiska arbetet med upphandlingen hanteras av företagets ekonomiavdelning, en revisionskommitté eller annan lämplig funktion. Regeringskansliets förvaltare/handläggare följer dock alla

stegen i upphandlingsprocessen från upphandlingskriterier till urval och utvärdering. Det slutliga beslutet fattas av ägaren på bolagsstämman. Revisorer väljs enligt ABL på mandatperioder om fyra år. För det fall omval av revisorer övervägs utvärderas alltid revisorernas arbete. Löpande utvärderingar görs för att rätta till eventuella brister och för att förtydliga ägarens önskemål.

STYRELSENS ANSVAR

Det är styrelsens och ledningens ansvar att de företag där staten har ägarintressen sköts föredömligt väl inom de ramar lagstiftningen ger och i enlighet med ägarnas långsiktiga intressen. I frågor som rör ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar utveckling har alla företag ett stort ansvar att ta, inte minst företag med statligt ägande. Styrelserna bör således aktivt följa och rapportera om företagets insatser i dessa frågor.

Att företagen har en genomtänkt strategi för att hantera miljöhänsyn, sociala frågor, jämställdhet och etik är därför en viktig del i den statliga ägarpolitiken. Således kompletterar följande områden Kodens regler om styrelsens uppgift i de statligt ägda företagen.

Etik- och förtroendefrågor viktiga

Alla styrelser bör besluta om att bolaget ska ha en väl förankrad och gemensam etikpolicy. Handlingsprogram bör finnas för hur den etiska policyn implementeras samt kommuniceras såväl externt och internt. Den externa rapporteringen ska öppet deklarera bolagets gemensamma etiska värdegrund. De statligt ägda bolagen bör bedriva ett aktivt arbete i dessa frågor såväl i de egna företagen som i sina respektive branschorganisationer.

Miljöansvar

Det är styrelsens ansvar att säkerställa att företaget har en miljöpolicy samt att aktivt följa företagets insatser i frågor som rör ekologiskt hållbar utveckling.

Miljöfrågorna är av affärsmässig och strategisk betydelse. Företag med statligt ägande bör därför, i likhet med näringslivet i övrigt, sträva mot en ekologiskt hållbar utveckling och bidra till omställningen av Sverige och att de nationella miljömålen uppfylls. Företag med miljöpåverkan behöver bedriva ett

ARVODESÖVERSIKT REVISORER

Tkr	Revisionsintäkter	Övriga konsultintäkter	Totalt	Andel revision, %	Andel totala revisionsarvoden, %
BDO	11 000	6 000	17 000	65	7
Deloitte & Touche	6 947	5 714	12 661	55	5
Ernst & Young	33 483	46 342	79 825	42	31
KPMG	34 394	26 375	60 769	57	24
SET	3 515	0	3 515	100	1
Öhrlings PWC	58 015	23 598	81 613	71	32
Övriga	640	636	1 276	50	0
Summa exkl. Riksrevisionen	147 994	108 665	256 659	58	100
Riksrevisionen	7 220	31	7 251	100	

Sammanställningen, som omfattar 53 företag där statens ägarandel är större än 20 procent, visar att revisionsföretagens andel av intäkterna som avser revision ligger mellan 42 och 100 procent från dessa statligt ägda företag.

Vattenfall är ett av de statligt ägda företag som anslutit sig till **Globalt Ansvar**.

seriöst miljöarbete och ha en god miljökompetens för att undvika miljörelaterade risker och kostnader. Kostnaderna kan bestå, dels i höga åtgärds- eller saneringskostnader, dels av kostnader på grund av försämrat anseende hos leverantörer, kunder och allmänhet. I de företag som har en betydande direkt eller indirekt miljöpåverkan bör miljöledningssystem införas.

Globalt Ansvar

Genom Globalt Ansvar (se www.ud.se/ga) uppmuntrar regeringen svenska företag att uppträda i enlighet med grundläggande internationella normer kring mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljöhänsyn och bekämpning av korruption. Dessa finns formulerade till företag i OECD:s riktlinjer för multinationella företag och de tio principerna i FN:s Global Compact och bör utgöra utgångspunkter för företagens arbete

med "Corporate Social Responsibility" (CSR) – företagens sociala ansvar. Riktlinjerna ger ett utmärkt stöd för såväl privat ägda företag som statligt ägda företag. Företag som har verksamhet och/eller upphandling i länder som brister i efterlevnad av grundläggande internationella ramverk avseende mänskliga rättigheter, grundläggande arbetsvillkor, miljöhänsyn samt bekämpning av korruption bör utveckla en egen uppförandekod.

Det är regeringens ambition att fler företag, inte minst de statligt ägda företagen, aktivt redovisar sitt sociala och miljömässiga engagemang genom att ansluta sig till Globalt Ansvar.

Föredöme i jämställdhetsarbetet

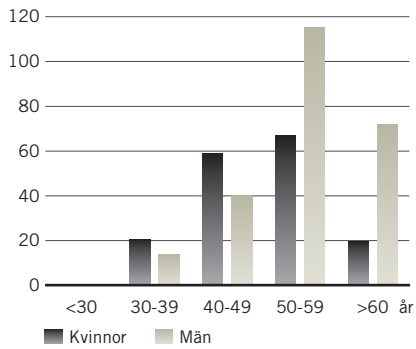
De statligt ägda företagens ledningar och styrelser bör vara ett föredöme i jämställdhetsarbetet. Regeringen ser det som en fort-

löpande och angelägen uppgift att ta till vara den kompetens och erfarenhet som både kvinnor och män representerar, inte minst genom tillsättningar på chefsnivå.

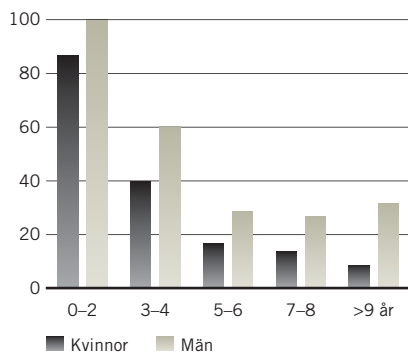
Mångfald viktig

Regeringen anser att arbetet med mångfald är viktigt och förutsätter att företagen med statligt ägande beaktar detta i bland annat sin verksamhet och personalpolitik. En ökande internationalisering ställer krav på hög och bred kompetens hos de anställda. Mångfaldsarbetets övergripande mål är att alla nuvarande och framtida medarbetares kompetens och erfarenheter ska tillvaratas i verksamheten. Exempelvis bör handlingsplaner upprättas som verktyg för att genom en breddad rekryteringsbas bättre ta tillvara det humankapital som finns och undanröja hinder för att människor ska kunna bidra till tillväxt och utveckling.

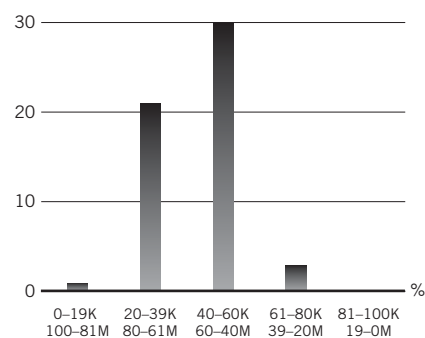
**ÅLDERSFÖRDELNING
I STYRELSE PER KÖN, Antal ¹⁾**

**LEDAMÖTER PER TIDSPERIOD
I STYRELSEN PER KÖN, Antal ¹⁾**

FÖRETAG PER KÖNSFÖRDELNING 2004, Antal

I 30 av de 55 bolag är könsfördelningen i styrelserna 40–60 procent kvinnor respektive män. I ett företag, SVEDAB, består styrelsen till 100 procent av män. I detta bolag utser regeringen endast ordförande. Akademiska Hus är den styrelse som har lägst andel män och högst andel kvinnor (29 procent män och 71 procent kvinnor).

¹⁾ Baserat på antal uppdrag tillsatta av bolagsstämman. Innefattar även bolag där staten äger mindre än 20 procent.

KÖNSFÖRDELNING VD OCH LEDNINGSGRUPP

	Kvinnor (K)	Män (M)	Totalt	2004-12-31		2003-12-31	
				K, %	M, %	K, %	M, %
VD/GD	7	43	50	14	86	14	86
Ledningsgrupp	71	240	311	23	77	26	74

ANTAL BOLAG SOM HAR ETIKPOLICY, MILJÖPOLICY, OCH BEDRIVER MÅNGFALDSARBETE ¹⁾

	Andel ja av antal företag		Andel ja av antal företag	Andel ja av totala tillgångar		Andel ja av totala tillgångar
	Ja	Nej		2004, %	2003, %	
Antal bolag som har etikipolicy						
Etikipolicy	34	17	67	46	95	78
Andelen företag som har en etikipolicy har ökat från 46 till 67 procent.						
Antal bolag som har miljöpolicy						
Miljöpolicy	42	9	82	73	99	95
– varav antagen av styrelsen	24	18	57	61	68	76
Ställer miljökrav på leverantörer	35	16	69	68	96	96
Miljöutbildar de anställda	29	22	57	56	82	79
Har ett miljöledningssystem	29	22	57	42	79	77

En genomgång av de statligt ägda företagen visar att 42 (38) företag och 99 (95) procent av de totala tillgångarna omfattas av miljöpolicy. 57 procent av företagens miljöpolicies har varit föremål för styrelsens beslut.

	Andel ja av antal företag		Andel ja av antal företag	Andel ja av totalt antal anställda		Andel ja av totalt antal anställda
	Ja	Nej		2004, %	2003, %	
Antal bolag som har mångfaldsarbete						
Aktivt mångfaldsarbete	36	15	71	75	98	98

EFTERLEVNAD RIKTLINJER ANSTÄLLNINGSVILLKOR

	Andel ja av antal företag		Andel ja av antal företag	Andel ja av totalt antal anställda		Andel ja av totalt antal anställda
	Ja	Nej		2004, %	2003, %	
Efterlevnad riktlinjer från 1996*	28	0	100	–	–	–
Efterlevnad riktlinjer från 2003**	9	0	100	–	–	–
Särredovisning av ledningens ersättningar i ÅR	23	6	79 ***	71	–	–

* Avser ersättningsprinciper VD:ar i av staten helägda företag med anställd VD (exklusive affärsverk och avvecklingsbolag) anställda före 2003-10-09.

** Avser ersättningsprinciper för VD:ar i av staten helägda företag med anställd VD (exklusive affärsverk och avvecklingsbolag) anställda efter 2003-10-09.

*** Avser helägda bolag som lämnat årsredovisning per 15 april 2005.

Bolag som har anslutit sig till globalt ansvar

Akademiska Hus
Apoteket
Lernia
OMX
V&S Vin & Sprit
Vattenfall

Bolag som har öppen bolagsstämma 2005

Akademiska Hus
ALMI Företagspartner
Apoteket
Lernia
LKAB
Posten
Svenska rymdbolaget
Samhall
SBAB
SP, Sveriges Provnings- och forskningsinstitut
Sveaskog
Systembolaget
Teracom
Specialfastigheter
Svensk bilprovning
Vasakronan
Vasallen
Vattenfall
V&S Vin och Sprit

UTVECKLING SJUKFRÅNVARO ²⁾

Sjukfrånvaro %	Kvinnor, antal företag 2004	Kvinnor, antal företag 2003	Män, antal företag 2004	Män, antal företag 2003	Totalt, antal företag 2004	Totalt, antal företag 2003
0–2,9	8	6	14	11	11	11
3,0–4,9	7	8	13	14	12	13
5,0–6,9	10	9	7	5	11	8
7,0–8,9	6	6	2	3	2	3
>9,0	7	6	2	2	4	3

23 företag har en total sjukfrånvaro under 5 procent. Fler statliga företag redovisar en högre sjukfrånvaro för kvinnor än för män. Enligt SCB var den totala sjukfrånvaron under fjärde kvartalet 2004 4,5 procent. 24 företag minskade sin totala sjukfrånvaro under 2004.

¹⁾ Utvärderingen omfattar företag där statens ägarandel är större än 20 procent.

²⁾ Utvärderingen omfattar företag där statens ägarandel är större än 20 procent och som har över 10 anställda.

Friskare arbetsplatser

Alla företag och arbetsplatser har en viktig roll i arbetet med att öka hälsan i arbetslivet. Det är regeringens förhoppning att de statligt ägda företagen kan bli föredömen när det gäller att reducera sjukfrånvaron. I regeringsförklaringen 2002 fastställde regeringen målet om att halvera antalet sjukdagar fram till år 2008. Strategier för att skapa arbetsplatser där människor kan arbeta och samtidigt må bra är en viktig fråga för företagsledningarna. Det är en fråga som även bör föras in i styrelserummen på samma sätt som andra frågor av strategisk natur.

Extern rapportering

Att statligt ägda företag har en öppen och professionell informationsgivning är en

demokratifråga eftersom företagen ytterst ägs av svenska folket. Regeringen anser därför att dessa företag ska vara minst lika genomlysta som börsnoterade företag.

Regeringen beslutade den 21 mars 2002 om riktlinjer för extern ekonomisk rapportering.

Det är styrelsernas ansvar att tillse att företagen, utöver gällande redovisningslagstiftning och god redovisningssed, presenterar årsredovisning, delårsrapporter och bokslutskommuniké, i tillämpliga delar, enligt de rekommendationer som anges i Stockholmsbörsens noteringsavtal med bilagor. Det finns en uttalad ambition att de statligt ägda bolagen ska lämna bokslutskommuniké senast den 31 januari varje år från och med 2004 års bokslut. Ur ägarens

synvinkel är företagets rapportering av speciell vikt eftersom den är ett viktigt styrinstrument i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av företaget. I årsredovisningen ska styrelsen redogöra för tillämpningen av regeringens ägaranvisningar i enlighet med regeringens ägarpolitik. Eventuella avvikelser ska förklaras.

Regeringen ser dessutom positivt på att vissa företag, som till exempel Green Cargo, har kompletterat sin normala externa rapportering med rapportering enligt Global Reporting Initiative (GRI).

Revisionsutskott

Koden anger att ett revisionsutskott ska inrättas. Regeringen anser att det är varje styrelses ansvar att bedöma behovet av att

Sveaskog bedriver ett miljönriktat skogsbruk och har bland annat bildat 34 ekoparker.

inrätta ett sådant utskott. I de fall ett utskott inrättas ska Kodens principer vara vägledande för dess arbete.

BOLAGSLEDNING

Koden lämnar en möjlighet för att en person från företagsledningen är ledamot av styrelsen.

En av styrelsens viktigaste uppgifter är att tillsätta och entlediga VD. För att

särskilja mellan styrelsens och VD:s roll anser regeringen att VD inte ska vara ledamot i styrelsen och regeringen väljer därför inte in nytillsatta verkställande direktörer i styrelsen.

Ersättning till bolagsledningen

Regeringen beslutade senast den 9 oktober 2003 om ändrade riktlinjer för anställningsvillkor och incitamentsprogram. Koden anger

att ägarna via bolagsstämman ska besluta om styrelsens förslag om principer för ersättningar till ledande befattningshavare. En förutsättning för att staten som ägare ska fatta beslut i enlighet med styrelsens förslag är att förslaget ligger inom ramen för regeringens riktlinjer. Beträffande delägda och börsnoterade bolag kommer staten som ägare att i dialog med övriga stora delägare verka för att riktlinjerna beaktas.

EKONOMISKA RAPPORTER PUBLICERADE PÅ HEMSIDAN ¹⁾

	Ja	Nej	% ja av antal 2004	% ja av antal 2003	Publiceringsdag medel- antal dagar efter rapport- periodens slut, 2004	Publiceringsdag medel- antal dagar efter rapport- periodens slut, 2003
Delårsrapport januari–mars 2004	34	17	67	49	33	37
Delårsrapport januari–juni 2004	36	15	71	57	53	53
Delårsrapport januari–september 2004	34	17	67	53	32	37
Bokslutskommuniké januari–december 2004	27	24	53	37	39	52
Årsredovisning 2003	44	7	86	82	e.t.	e.t.
Årsredovisning 2004	39	12	76	e.t.	e.t.	e.t.

15 företag publicerade sina respektive bokslutskommunikéer i januari. Mellan 27 och 36 företag lämnade delårsrapport inom två månader från rapportperiodens utgång.

¹⁾ Efter en genomgång av företagens hemsidor 2005-05-02.

Lernia är Sveriges största företag inom kompetensförsörjning och finns representerat i hela Sverige.

Regeringens övergripande inställning är att:

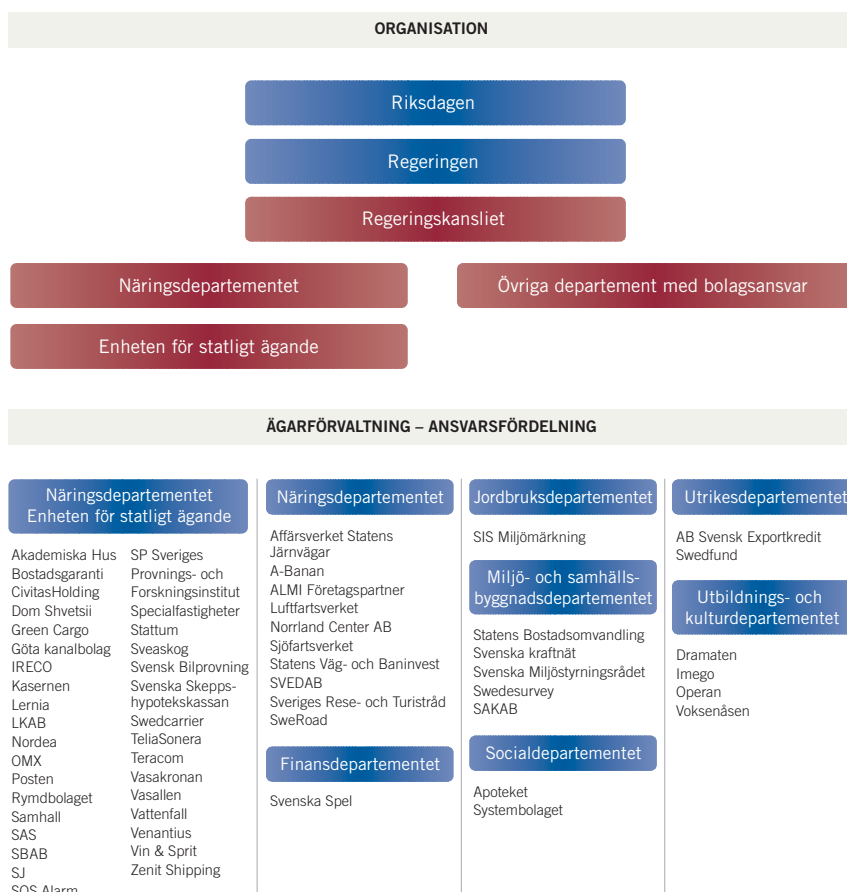
- löner och övriga förmåner till personer i företagsledande och därmed jämförlig ställning i statliga företag ska vara konkurrenskraftiga men inte löneledande i förhållande till jämförbara företag,
- fasta löner och avgiftsbestämda pensionslösningar förordas,
- i de särskilda fall incitamentsprogram föreslås bör programmet omfatta all anställd personal i företaget utom koncernchefen/verkställande direktören och det ska finnas en direkt koppling mellan de mål som ska ligga till grund för belöningen i incitamentsprogrammet och företagets övergripande verksamhetsmål. Vid programmets utformning ska beaktas att yttre faktorer inte ska påverka belöningen. Belöningen ska präglas av rimlighet. Incitamentsprogrammens belöningar ska inte utfalla till ett högre belopp till individen än motsvarande två månadslöner. Regeringen jämställer rörliga lönedelar och bonus med incitamentsprogram. Detta inbegriper dock ej sedvanlig provisionsbaserad lön. Fullständig riktlinje redovisas i särtrycket av Statens ägarpolitik 2005.

Ersättningsutskott

Koden anger att ett ersättningsutskott ska inrättas. Regeringen anser att det är varje styrelses ansvar att bedöma behovet av att inrätta ett sådant utskott. I de fall ett utskott inrättas ska kodens principer vara vägledande för dess arbete.

Organisation

Regeringen har från och med årsskiftet 2002/03 samlat resurser och kompetens för förvaltningen av det statliga ägandet inom en särskild enhet på Näringsdepartementet. Detta har givit bättre förutsättningar för att bedriva en enhetlig ägarpolitik med tydliga mål och riktlinjer för bolagen. Näringsdepartementets enhet för statligt ägande ansvarar för merparten av de statligt ägda företag som förvaltas av Regeringskansliet. Sammantaget förvaltar Näringsdepartementet 40 företag, 2 affärsverk samt 3 avvecklingsföretag. För 15 företag ligger ansvaret för förvaltningen på andra departement. Dessa bolag förvaltas av Finansdepartementet, Jordbruksdepartementet, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet, Social-

departementet, Utbildnings- och kulturdepartementet samt Utrikesdepartementet. Näringsministern är ansvarig för samtliga av Regeringskansliet förvaldade bolag i sådana frågor som ställer krav på enhetlig ägarpolitik eller avser styrelsenomineringar. Tjänstemän från Regeringskansliet är ofta ledamöter i bolagens styrelser. Direkt representation i styrelsen innebär bland annat att statens krav på en god insyn i verksamheten tillgodoses. Under 2004 var cirka 38 tjänstemän, varav cirka 13 kvinnor och cirka 25 män, i Regeringskansliet ledamöter i de statligt ägda företagens styrelser.

FÖRVALTNINGSKOSTNADER

Statens förvaltningskostnad för företag med statligt ägande under 2004 uppgick till 31,0 (36,2) Mkr, varav 16,4 (18,8) Mkr avsåg externt köpta tjänster. Sammantaget motsvarar den totala förvaltningskostnaden cirka 0,0006 (0,0097) procent av värdet på den statliga företagsfären som bedöms vara värd

500 miljarder kr. Det beräknade värdet varierar och beror på vilka antaganden som görs för respektive bolag. De interna kostnaderna för Näringsdepartementets enhet för statligt ägande omfattar löpande kostnader som till exempel löner, resor och kontorsmaterial. Köpta tjänster innefattar främst arvoden inom finansiell, ekonomisk och juridisk rådgivning samt framställandet av verksamhetsberättelser och kvartalsrapporter för företag med statligt ägande. De interna förvaltningskostnaderna för bolag som förvaltas på andra departement redovisas inte här då de främst består av lönekostnader som även hänförs till respektive departements övriga arbetsuppgifter.

Stora bolag i flera viktiga branscher

Staten har sedan lång tid tillbaka svarat för den infrastrukturella utbyggnaden i samhället. Redan i slutet på 1800-talet skedde utbyggnaden av järnvägsnätet i statlig regi och under 1900-talet har staten spelat en avgörande roll för utbyggnaden av infrastrukturen inom telekom, elproduktion, kraftdistribution och järnvägstransporter.

Under den senare delen av 1900-talet ökade kraven på effektivitet successivt, något som gjorde det svårt för de statliga affärsverken att i myndighetsform bedriva sina verksamheter effektivt. Tillsammans med ändrade tekniska och marknadsmässiga förutsättningar under 1980-talet skapades en strävan till avreglering och i vissa länder också privatisering.

AFFÄRSVERK BLEV STATLIGA BOLAG

År 1991 konstaterade den svenska regeringen att den tekniska utvecklingen medfört att förutsättningarna för att hävda de naturliga monopolerna hade minskat. Genom bolagisering av de tidigare affärsverken skapades därför Vattenfall AB, Telia AB och Domän AB. Detta följdes av en av- och omreglering av post-, tele- och energimarknaderna, och 2000 bolagiserades även Affärsverket Statens Järnvägar. Ovan nämnda bolag representerar nu en betydande del av statens bolagsinnehav i gruppen företag med marknadsmässiga krav.

Utifrån de regelreformer som gjorts inom tele-, el-, post-, inrikesflyg-, taxi- och järnvägsmarknaderna tillsattes en statlig utredning för att studera de långsiktiga effekterna av reformerna. Utredningen konstaterar bland annat att liberaliseringen har bidragit till en ökad samhällsekonomisk effektivitet på flertalet av de omreglerade marknaderna. Utredningen pekar även på att branscher med höga inträdeskostnader kan kräva olika åtgärder för att motverka utnyttjandet av marknadsmakt efter en omreglering. Utredningens betänkande kommer att gå på remiss under 2005.

ÖKAD KONKURRENS OCH EFFEKTIVITET

Att avregleringar bidrar till effektivitetsförbättringar på marknader bekräftas av flera studier som genomförts. Bland annat konstaterar OECD i sina årliga rapporter att den ökade konkurrensen de senaste 10–15 åren bidragit till den positiva utvecklingen

i svensk ekonomi, något som sägs bero på konkurrenslagstiftning, av- och omregleringar och Sveriges EU-inträde. En genomgång av olika studier som gjorts visar också att av- och omregleringarna av el-, tele- och tågmarknaderna bedöms ha resulterat i effektivitetsförbättringar om minst 5–10 procent.

Medlemsländerna inom EU har på senare år prioriterat energimarknaderna och drivit omregleringarna på telekommarknaderna.

TELEKOMMARKNADEN

AVREGLERAD SEDAN 1993

Telekommarknaden avreglerades 1993 då Telia (numera TeliaSonera) bildades och Post- och Telestyrelsen (PTS) fick ansvaret för regleringen. Numera följer utvecklingen av regelverket i Sverige i stort det som beslutats inom EU.

För fast telefoni äger TeliaSonera infrastrukturen och det är först på senare år som av- och omregleringen slagit igenom med möjligheter för andra aktörer att utnyttja nätet fullt ut. Ändå är Sverige och övriga nordiska länder bland de mest omreglerade marknaderna i Europa. TeliaSoneras marknadsandel har successivt minskat; i dag har knappt hälften av befolkningen en annan operatör som huvudsaklig leverantör av fasta telefontjänster.

I en europeisk jämförelse är Sverige bland de billigaste länderna vad gäller fast telefoni

medan man inom mobiltelefoni ligger något under det europeiska genomsnittet. Under 2004 har lönsamheten hos de tre ledande operatörerna inom mobiltelefoni fallit, delvis som en följd av 3:s etablering på marknaden. Även prispress från virtuella operatörer, bolag utan egen infrastruktur som hyr kapacitet från något av de nätägande bolagen, har spelat in. Prisnedgången innebar att omsättningen för mobila tjänster minskade under det första halvåret 2004. Marknaden för Internettjänster var den enda delmarknad som växte omsättningsmässigt under perioden, driven av abonnenter som uppdaterade sina abonnemang från uppringd access (ISDN) till bredband.

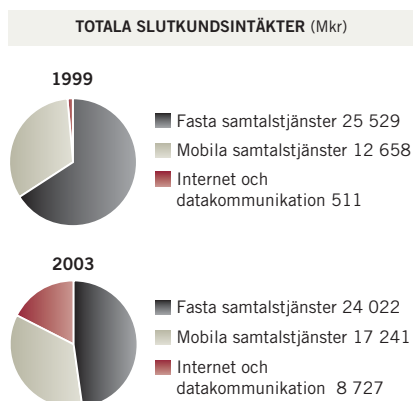
STÖRRE FÖRETAG DOMINERAR ELENERGIMARKNADEN

På den europeiska elmarknaden, som förväntas vara helt av- och omreglerad 2007, har de större europeiska energiföretagen främst växt genom företagsköp. Till dessa kan räknas Vattenfall AB, som är ett av Europas fem största elbolag. De viktigaste faktorerna för framtiden är de nya direktiven och förordningarna inom EU, handel med utsläppsrätter, elprisets utveckling, omställning till förnyelsebar energi och kärnkraftens framtid.

I Europa och övriga världen utgör fossila bränslen alltjämt den största energikällan. Naturgas tillsammans med övriga fossila bränslen som kol och olja står för över 64 procent av energitillförseln i världen och för 80 procent i Europa. I Norden är den dominerande energikällan vattenkraft som står för 48 procent.

ÖKAD ÖVERFÖRING AV EL I NORDEN

Under senare år har överföringen av el mellan de nordiska länderna ökat, en utveckling som förväntas fortsätta, vilket medför högre krav på investeringar som förbättrar överföringsmöjligheterna. De nordiska länderna är även sammankopplade med Tyskland, Polen och Ryssland. Elen handlas

över elbörsen Nord Pool och beroende på prisbildningen strömmar elen åt olika håll. Främst är det vattentillgången i Norge och Sverige som påverkar priset. Med god vattentillgång blir priset lågt och el exporteras från Norge och Sverige söderut och till Finland. När vattentillgången är sämre stiger priset och el importeras till Norge och Sverige från Danmark, Tyskland, Polen och Ryssland.

Diagrammet visar prisutvecklingen på elbörserna i Europa de senaste tre åren (rena energipriset, exklusive skatt och andra avgifter). Att notera är att Norden har bland de lägsta priserna, endast England och Wales ligger lägre, och att elpriserna börjar närma sig varandra. Medelpriset för 2004

i Sverige var 25,6 öre/kWh, vilket är på samma nivå som medelpriset på 26,0 öre/kWh 1996 när marknaden avreglerades.

EN FÖRÄNDRAD JÄRNVÄGSSEKTOR

I många länder i Europa har driften av tåg, person- och godståg, förts över till bolag som i många fall ägs av respektive stat. I Sverige är godstrafiken av- och omreglerad medan persontrafiken delvis är av- och omreglerad. Bland de statligt ägda bolagen finns SJ (persontransporter) och Green Cargo (godstransporter). Järnvägsmarknaden i Sverige har förändrats kraftigt de senaste åren. I takt med att nya svenska och internationella operatörer har tillkommit och flyg-

bolagen sänkt sina priser har konkurrensen hårdnat. Detta har fått till följd att andelen sålda lågprisbiljetter har ökat och affärsresandet minskat. Efterfrågan på allt billigare biljetter har medfört en sjunkande genomsnittsintäkt, främst i långdistanstrafiken.

För närvarande pågår en diskussion om framtidens järnvägsmarknad i Sverige. Flera tecken tyder på ambitioner om fortsatt av- och omreglering och därmed ökad konkurrens. Diskussionen pågår även i övriga Europa, EU-kommissionen har signalerat för en viss öppning för ökad konkurrens om persontrafiken inom EU.

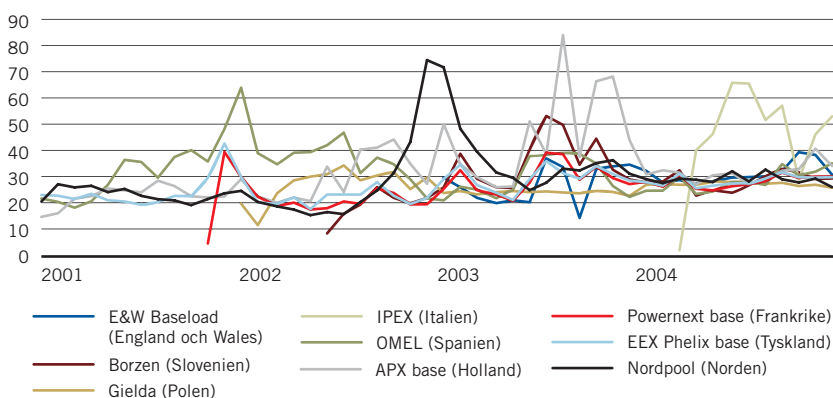
GODSTRAFIKEN

EN DEL AV LOGISTIKMARKNADEN

Godstransporter på järnväg sker sedan 1996 i konkurrens mellan olika operatörer och utgör cirka 24 procent av allt transportarbete i Sverige. Av- och omregleringen för godstransporter på järnväg har inneburit nya villkor för aktörerna i branschen. Av och omregleringsprocessen har kommit olika långt inom olika branschsektorer och olika länder; konkurrensen förväntas tillta framöver.

Godstransporter på järnväg ska ses som en del av den totala logistikmarknaden som påverkas av de drivkrafter som styr utvecklingen av logistikmarknaden i stort. Dessa drivkrafter består främst av kundernas önskemål om att nya produkter ska nå mark-

EUROPEAN DAY-AHEAD PRICES 2001–2004 (MONTHLY AVERAGE PRICES)

naden allt snabbare, en ökad internationalisering och en ökad medvetenhet hos kunderna om logistikens betydelse för den egna verksamhetens lönsamhet. Detta är faktorer som har stor inverkan på den europeiska logistikmarknaden och dess aktörer.

Konsekvenserna för logistikföretagen är att de måste kunna erbjuda gränsöverskridande och komplexa tjänster till lågt pris och hög kvalitet. Dessa förutsättningar gäller även för järnvägstransportföretagen som under de senare åren har tappat marknadsandelar till andra transportslag.

LÅGPRISBOLAG UTMANAR INOM FLYGSEKTORN

Flygbranschen genomgår för närvarande omfattande förändringar. Nya aktörer med mer effektiva affärsmodeller och lägre priser utmanar de traditionella flygbolagens position och lönsamhet. En effekt av detta, inte minst i Skandinavien, är att marknaden präglas av en överkapacitet av flygstolar med flera olönsamma flygbolag.

En annan effekt är att det genomsnittliga priset per betalande passagerare har sjunkit betydligt. Det av svenska staten delägda SAS genomsnittliga intäkt per såld biljett har sjunkit med 25–35 procent på mindre än tre år. Detta ställer höga krav på flygbolagens förmåga att reducera sina kostnader och operera mer effektivt, något som medfört svåra omställningar för organisationer och personal i såväl Sverige som Europa.

De nya lågprisbolagens marknadsnärvaro i Europa är fortfarande relativt begränsad, varför branschens omstruktureringsbehov väntas fortsätta. Lågprisbolagen har också bidragit till att förändra kundernas resmönster och förväntningar. De traditionella flygbolagens affärsmodeller, till stor del baserade på en nätverksmodell med möjlighet till olika tilläggstjänster, omprövas och en tydligare uppdelning av flygbolagens affärsmodeller kan nu skönjas.

Förutom de strukturella förändringarna inom flygsektorn har ett antal externa faktorer påverkat branschen negativt under de senaste åren. Till dessa kan räknas terrordåden i USA 2001 och SARS-epidemin i Asien. Under 2004 har det kraftigt stigande oljepriset orsakat stigande kostnader för flygbolagen och därmed påverkat hela flygmarknaden negativt.

BOLAGISERING PÅ POST- OCH LOGISTIKMARKNADEN

Den svenska postmarknaden är sedan ett tiotal år av- och omreglerad och i flertalet av EU-länderna har en bolagisering av det statliga nationella postverket genomförts. I vissa länder är postbolagen på väg att privatiseras. Inom EU sker dessutom en utveckling mot en gemensam inre marknad för posttjänster.

Definitionen av Postens marknad har vidgats i takt med teknologiska landvinningar och nya kommunikationsformer. Fram till för några år sedan ökade brevvolymer stadigt men Internets intåg och en ökad grad av internationalisering har påverkat postföretagen. E-post, Internetfakturerering och betalning via Internet har märkbart minskat brevvolymer, som svarar för nästan hälften av Postens omsättning. Vid sidan av Posten, som ägs av svenska staten, har andra aktörer kunnat ta betydelsefulla volymer i storstadsområdena och i de internationella flödena.

Posten påverkas också av det uppdrag och regleringar som ges av riksdag och regering, beträffande både brev- och paketverksamhet samt kassaservice. En utredning gör för när-

varande en bred översyn av postmarknadens funktionssätt. Frågorna gäller bland annat statens ansvar för upprätthållande av en kassaservice i hela landet och prisreglering av portot.

STABIL TILLVÄXT FÖR LOGISTIKMARKNADEN

Logistikmarknaden präglas av låg men stabil tillväxt med relativt låga marginaler till följd av hård konkurrens. Tung logistik, såsom partigods och containers, svarar för en stor del av marknaden. Inom logistikmarknaden pågår en internationell konsolidering; befintliga internationella aktörer stärker sina positioner genom uppköp och allianser, samtidigt som specialister etablerar sig inom nischområden. Utvecklingen drivs av ett fåtal globala logistikföretag.

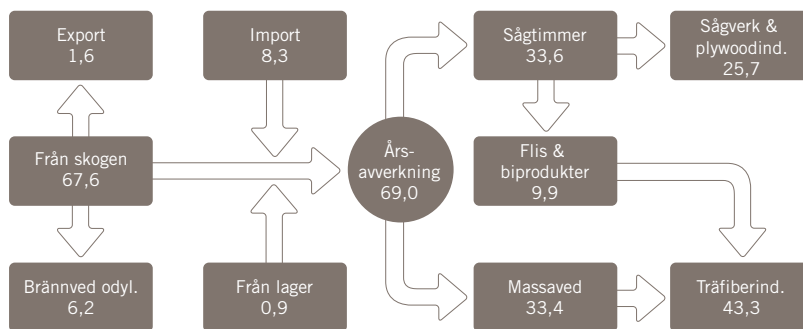
HÖG AKTIVITET PÅ EN REFORMERAD FASTIGHETSMARKNAD

När den statliga myndigheten Byggnadsstyrelsen avvecklades 1993 skapades de statliga fastighetsbolagen Vasakronan AB och Akademiska Hus AB. Samtidigt avskaffades

DE STATLIGA FASTIGHETSBOLAGEN

	Akademiska Hus	Specialfastigheter	Vasallen	Vasakronan
Hysesintäkter (Mkr)	4 482	1 015	286	2 719
Uthyrningsbar yta (000 kvm)	3 315	1 000	574	1 816
Vakansgrad (%)	2,8	< 1	53	12
Fastighetsbeståndets värde (Mkr)	38 230	4 875 (bokfört)	814 (bokfört)	32 900
Hysesgästkategori	Universitet och högskolor	Kriminalvård, polis, försvar m.m.	Offentlig (55 %) Privat (45 %)	Privat (68 %) Offentlig (32 %)

SKOGSINDUSTRINS VIRKESFÖRSÖRJNING I SVERIGE, MILJONER M³ FUB ÅR 2003

m³fub = kubikmeter fast mått under bark. Källa: Sveaskog & Virkesmättningsrådet

det statliga lokalförsörjningsmonopolet vilket innebar att statliga myndigheter fick rätt att besluta om sin egen lokalförsörjning och ingå egna hyresavtal. Förändringarna har inneburit att flera av de statliga fastighetsbolagen i dag har en stor andel privata hyresgäster, samtidigt som ett flertal statliga myndigheter flyttat till privata hyresvärdar.

Hyresmarknaden har ett starkt samband med konjunkturutvecklingen och sysselsättningsgraden. Under 2004 har den svenska ekonomin utvecklats starkt med en BNP-tillväxt på cirka 3,8 procent, en tillväxt som dock främst drivits av en positiv industrikonjunktur. Tillväxten inom tjänstesektorn är inte lika stark och detta gör att hyresmarknaden för kommersiella lokaler för närvarande är mycket kärv. Flera av de statliga fastighetsbolagen har dock en relativt stor andel statliga hyresgäster, vilket dämpat effekten för dessa. Samtidigt gynnar det låga ränteläget den kapitalintensiva fastighetssektorn, vilket påverkat många av fastighetsbolagens operativa resultat positivt.

Trots en svag hyresmarknad präglas fastighetsmarknaden av hög aktivitet. Inhemska investerare har svarat för cirka 80 procent av förvärvsvolymen under 2004, vilket är en betydligt större andel jämfört med år 2003 då utländska aktörer dominerade. Den stora efterfrågan på fastighetsobjekt har pressat ned direktavkastningen.

EN AV EUROPAS MEST AVREGLERADE FINANSMARKNADER

Den svenska finansmarknaden har under de senaste 25 åren gått från att vara en

starkt reglerad marknad till att bli en av Europas mest avreglerade. Efter den stora avregleringen under 1980-talet inleddes 1990-talet med att den svenska ekonomin gick in i en djup kris där bankerna under ett par år var svårt hotade. Genom stödsatser stabiliserades finansmarknaden. Därefter såg Sverige än en gång, under 2000-talets början, en nedgång i ekonomin.

Finansmarknaden styrs direkt av det ekonomiska klimatet för aktörerna; tillgång och efterfrågan på kapital, som ger sitt uttryck i räntan och de finansiella flödena. Under 2004 har en stigande aktivitet på aktiemarknaden kunnat noteras, samtidigt som nyupplåningen ökat och kreditkvaliteten hos bankerna och kreditinstituten förbättrats. De låga räntemarginalerna har dock pressat tillbaka lite av den positiva effekt som den ekonomiska tillväxten annars skulle ha medfört. Låga räntenivåer pressar räntemarginalerna och har därmed krävt kostnads kontroll hos banker och kreditinstitut. De låga räntenivåerna har även lett till ökad aktivitet på bolånemarknaden. Företagens upplåning har dock fortsatt varit låg då de flesta företag i stor utsträckning kan använda sig av ackumulerat eget kapital istället för att låna.

SKOGSNÄRINGEN BETYDELSEFULL FÖR SVENSK EXPORT

I Sverige finns totalt cirka 41 miljoner hektar landareal, varav cirka 23 miljoner hektar är produktiv skogsmark. Hälften av denna ägs av enskilda personer och familjer, 25 procent av privata skogsbolag, 15 procent av Sveaskog och

10 procent av övriga. Skogsbruket och skogsindustrin har stor betydelse för den svenska ekonomin; den svenska skogsnäringen står för cirka 20 procent av den totala exporten.

Den svenska skogsindustrin har under de senaste 10 åren konsoliderats. Större och färre företag i kombination med en omfattande internationalisering har skapat nya marknadsförutsättningar. Konkurrensen om virkesråvaran har ökat, inte minst från Kina som successivt ökar sitt importbehov samtidigt som en utbyggnad av massa- och pappersindustrin pågår. Även kundernas krav har ökat, vilket inneburit att produktionen hos pappers- och massaföretagen liksom hos sågverken har blivit mer specialiserad. Under det senaste året har integrationen av skog och industri börjat luckras upp och flera pappers- och massaföretag har börjat sälja av sina skogsinnehav.

För att få en bild över det normala flödet på den svenska virkesmarknaden illustreras skogsindustrins virkesförsörjning i Sverige i ovanstående bild. Stormen i början av 2005 som fällde stora mängder skog – cirka 70 miljoner skogskubikmeter, vilket motsvarar en årsavverkning – kommer dock att få stora konsekvenser under de kommande åren för det normala flödet på den svenska virkesmarknaden.

Stark resultatutveckling för de statliga företagen

Företagen med statligt ägande rapporterade en betydande vinstökning för 2004; det sammanlagda resultatet efter skatt för företagen uppgick till 31,6 (21,9) miljarder kr. Detta innebar att företagen med statligt ägande svarade för en vinstökning om mer än 44 procent under 2004.

Utvecklingen för den svenska ekonomin under 2004 var mycket positiv, inte minst ur ett internationellt perspektiv. Konjunktoren fortsatte att utvecklas positivt med en BNP-tillväxt om 3,5 procent. De svenska börsföretagen kunde dra nytta av den gynnsamma tillväxten och 66 procent av de börsnoterade bolagen redovisade vinster för 2004. Även

värdeutvecklingen för Stockholmsbörsen var positiv under året, Affärsvärldens generalindex ökade med 17,6 procent under 2004.

Utvecklingen för de statliga företagen under 2004 var även den positiv; totalt sett redovisade 46 (38) av de statliga företagen vinster för 2004. 36 företag med statligt ägande kunde redovisa förbättrade eller

oförändrade resultat och 16 företag redovisade ett försämrat resultat jämfört med 2003.

RESULTATFÖRBÄTTRING MED 44 PROCENT

Det sammanlagda resultatet efter skatt för de statliga företagen uppgick under 2004 till 31,6 (21,9) miljarder kr, vilket motsvarar en vinstökning om mer än 44 procent. Det sammanlagda förbättrade resultatet kan till stor del sägas bero på de kraftiga vinstökningar som de större bolagen Vattenfall, Posten och LKAB kunde uppvisa för 2004.

Enbart Vattenfalls vinstökning för 2004 uppgick till sammanlagt 2,7 miljarder kr samtidigt som TeliaSoneras förbättrade resultat för 2004 innebar att statens resultatandel i bolaget ökade med nästan 1,8 miljarder kr jämfört med föregående år. Även den gynnsamma resultatutvecklingen för bland andra Apoteket, Svenska Kraftnät och Swedfund International bidrog till det förbättrade resultatet.

FÖRLUSTER HAR VÄNTS TILL VINSTER

Samtidigt kan det för 2004 noteras att flera företag har lyckats vända förlustresultat från 2003 till betydande vinstresultat. Bland dessa företag återfinns SJ, Swedcarrier, Green Cargo, Posten, Lernia, Luftfartsverket och Samhall. Till de bolag som för 2004 redovisade minskade resultat jämfört med 2003 hörde SAS, SBAB och V&S Vin & Sprit.

Den sammanlagda omsättningen för de statliga företagen ökade marginellt under 2004. Totalt uppgick den till 303,5 (298,8) miljarder kr, och bland de bolag som ökade sin omsättning återfanns Apoteket, Svenska Spel, LKAB och Teracom. Systembolaget och Samhall tillhörde de företag som under 2004 upplevde en minskad omsättning jämfört med 2003.

TRENDBROTT FÖR INVESTERINGAR

Under 2004 kunde ett trendbrott noteras. Efter att ha minskat två år i rad, ökade

RESULTATRÄKNING, Mkr	2001	2002	2003	2004
Nettoomsättning	294 165	337 487	298 770	303 508
Kostnader	-269 259	-321 174	-269 534	-263 922
Resultat från andelar i intresseföretag	7 685	143	4 195	4 855
Rörelseresultat	32 592	16 456	33 431	44 442
Finansiella intäkter	6 611	5 790	3 557	2 967
Finansiella kostnader	-13 123	-13 791	-10 488	-8 589
Resultat före skatt	26 080	8 454	26 500	38 821
Skatt	-6 961	-1 604	-4 182	-6 589
Minoritet	-1 712	1 705	-445	-651
Årets resultat	17 406	8 555	21 871	31 582
BALANSRÄKNING, Mkr	2001	2002	2003	2004
Tillgångar				
Ej räntebärande anläggningstillgångar	429 624	401 836	388 951	387 879
Räntebärande anläggningstillgångar	311 743	297 468	298 106	294 254
Ej räntebärande omsättningstillgångar	82 208	69 425	66 830	65 260
Räntebärande omsättningstillgångar	139 333	107 845	119 036	144 069
Summa tillgångar	962 908	876 574	872 922	891 462
Eget kapital, avsättningar och skulder				
Eget kapital	176 016	195 230	204 880	227 275
Minoritet	38 869	11 960	10 091	10 062
Räntebärande avsättningar	9 271	6 792	7 792	8 368
Ej räntebärande avsättningar	115 754	111 845	105 964	100 945
Räntebärande långfristiga skulder	368 248	315 371	350 035	371 375
Ej räntebärande långfristiga skulder	25 670	18 723	18 158	21 006
Räntebärande kortfristiga skulder	150 080	153 588	117 103	97 267
Ej räntebärande kortfristiga skulder	79 000	63 067	58 897	55 166
Totala skulder och eget kapital	962 908	876 574	872 922	891 462
KASSAFLÖDE, Mkr	2001	2002	2003	2004
Kassaflöde från löpande verksamhet	50 925	75 005	20 610	37 981
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-90 334	-59 767	-16 897	-21 834
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	37 723	-39 209	-1 018	-13 963
ÖVRIGA UPPLYSNINGAR, Mkr	2001	2002	2003	2004
Bruttoinvesteringar	128 980	67 640	25 979	29 635
Av- och nedskrivningar	34 128	43 772	24 713	24 560
Omsättning som avser anslag från staten	22 685	24 320	23 849	23 964
Utdelning	9 087	9 969	12 473	17 095
Medelantal anställda	162 204	162 185	143 822	137 180
Medelantal anställda inkl. intressebolag	201 059	199 302	205 223	195 693
Soliditet, %	22	18,7	19,7	21,6
Räntabilitet på eget kapital, %	10,3	4,6	10,8	14,6

Posten är ett av de företag i den statliga bolagssfären som vänt förlustresultat från 2003 till vinst för 2004.

återigen investeringarna för företag med statligt ägande. Bruttoinvesteringarna uppgick till 29,6 (26,0) miljarder kr, en ökning om sammanlagt 14 procent. Främst var det Vattenfall som bidrog till den höjda investeringsnivån, men även mindre verksamheter som Statens Väg- och Baninvest kunde notera ökade investeringar. Bland de företag som minskade sina investeringar jämfört med 2003 kan nämnas Luftfartsverket, som i princip halverade sina investeringar.

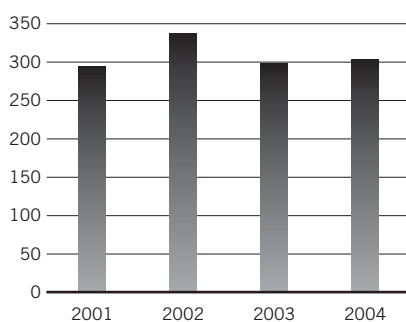
KRAFTIGT FÖRBÄTTRADE KASSAFLÖDEN

Den starka utvecklingen under 2004 för de statliga företagen återspeglas även i bolagens kassaflöden, som steg markant under året. Sett över samtliga av de statliga företagen uppgick kassaflödet från den löpande verksamheten till 38,0 (20,6) miljarder kr, en ökning om motsvarande 84 procent. Främst är det de kraftigt förbättrade kassaflödena från verksamheterna inom bolag som Posten, SEK, Vattenfall och LKAB som ligger bakom ökningen.

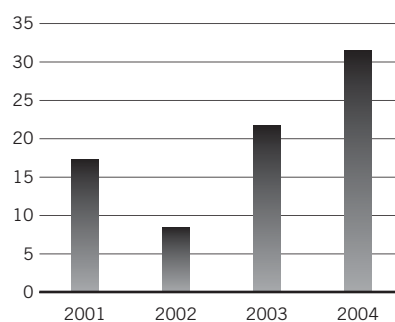
ÖKAD UTDELNING

Utdelningarna från de statligt ägda företagen, som utgör ett väsentligt bidrag till statens budget, förväntas uppgå till 17,1 (12,5) miljarder kr för verksamhetsåret 2004. Bland de företag som ökat sina utdelningar märks Vattenfall, TeliaSonera, LKAB, Vasakronan, Akademiska Hus och Svenska Kraftnät. Totalt 19 (19) av de statligt ägda företagen lämnar utdelningar för verksamhetsåret 2004.

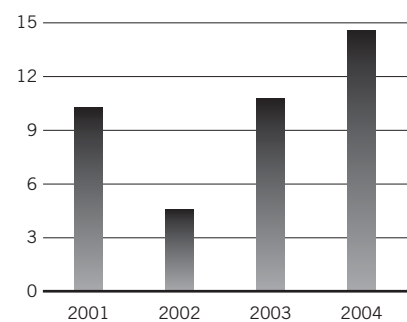
NETTOOMSÄTTNING, miljarder kr

RESULTAT EFTER SKATT, miljarder kr

RÄNTABILITET PÅ EGET KAPITAL, %

Två grupper av företag

De 57 olika bolagen, koncernerna och affärsverken där den svenska staten har ett ägar-engagemang är i denna redovisning uppdelade i två grupper: företag med marknadsmässiga krav och företag med särskilda samhällsintressen.

Företag med statligt ägande kan i princip delas in i två olika grupper: de som verkar under marknadsmässiga villkor och krav, och de företag som primärt har samhällsintressen att infria. För företagen i den förstnämnda gruppen ställs marknadsmässiga avkastningskrav och utvärderingen av bolagen sker utifrån dessa krav. För företag i gruppen med särskilda samhällsintressen skapas värde främst ur den samhällsnytta som företagen åstadkommer. Utvärderingen av dessa företag blir därmed mer komplex.

Ambitionen i denna verksamhetsberättelse är att göra redovisningen av statens företagsengagemang och de enskilda företagen så tydlig och lättillgänglig som möjligt. Med uppdelningen av företagen i två olika grupper blir redovisningen av såväl företagssfären som de enskilda företagens resultat och måluppfyllelse tydligare och därmed också mer rättvisande.

I den konsoliderade redovisningen ingår sammanlagt 52 statliga bolag, koncerner och affärsverk. Denna redovisning, som är en form av summering, är gjord utan att det finns ett moderbolag i egentlig mening. Principerna för redovisningen och uppdel-

ningen av företagen redovisas i kapitlet redovisningsprinciper på sid. 102.

I vissa avseenden skiljer sig det resultat som redovisas här från det som tidigare redovisats i bokslutskommunikén. Detta beror på att de konsoliderade resultat- och balansräkningarna som upprättats innehåller kompletterande uppgifter som inte fanns tillgängliga när bokslutskommunikén publicerades.

FÖRETAG MED MARKNADSMÄSSIGA KRAV

Samtliga företag i denna grupp ska ha relevanta och tydligt kommunicerade finansiella mål som utgår från marknadsmässiga krav på lönsamhet. Därtill ska mål uttryckas för finansiell risk och utdelningspolitik. Under de senaste fem åren har regeringens förvaltning varit inriktad på en finansiell omvandling av företagen i syfte att maximera aktieägarvärdet.

Det innebär att målet för avkastningen på insatt kapital ska överstiga den uppskattade kapitalkostnaden med beaktande av risken i bolaget. Staten har normalt ett bestämmande inflytande i företagen med marknadsmässiga krav. Därigenom under-

lättas en process för att fastställa de ekonomiska måltalen som bygger på en dialog mellan ägare och bolag. Företag i denna grupp kan även inom ramen för detta ha särskilda mål som ägaren fastställt. Ägare, styrelse och ledning ska tillsammans känna ett ansvar för att arbeta mot målen. Läs mer om mål på sid. 120.

FÖRETAG MED SÄRSKILDA SAMHÄLLSINTRESSEN

För denna grupp av företag sätts speciella mål och bland annat kan kraven på avkastning avvika från vad som är gängse i verksamheter som bedrivs helt på marknadsmässiga villkor. Utvärderingen och uppföljningen baseras bland annat på kvalitativa parametrar härledda ur samhällsekonomiska eller sektorpolitiska mål och effektivitets-/resultatkrav. Kraven på till exempel kostnadseffektivitet kan vara högt ställda även om andra mål har stor betydelse. Graden av samhällsintresse och ägarens styrning skiljer sig mycket mellan de olika företagen i denna grupp. Utvärderingen av företagen sker årligen och presenteras i verksamhetsberättelsen, som är en del av regeringens skrivelse till riksdagen.

FÖRETAG MED MARKNADSMÄSSIGA KRAV

Företag med marknadsmässiga krav kännetecknas av något av eller båda dessa kriterier:

- ➔ De verkar på en marknad med full konkurrens.
- ➔ Ägaren, staten, ställer marknadsmässiga krav på resultat och avkastning baserat på riskprofil.

Utvärderingen av företagen i denna grupp sker årligen och presenteras på respektive bolagssida (42 ff).

Gruppen omfattar 27 bolag som sammanlagt har 147 952 anställda, varav 68 058 utomlands. Totalt sett svarar bolagen i gruppen för 68 procent av den totala omsättningen och 81 procent av den totala vinsten. I gruppen återfinns bland annat företag vars verksamheter omfattar telefonitjänster, el och energi och fastigheter. Även transportföretag inom flygbranschen och tågtrafikföretag återfinns inom gruppen.

FÖRETAG MED SÄRSKILDA SAMHÄLLSINTRESSEN

Företag med särskilda samhällsintressen kännetecknas av något av eller båda dessa kriterier:

- ➔ Ägaren, staten, styr verksamheten på ett påtagligt och direkt sätt.
- ➔ De verkar på en marknad med särskilda förbehåll.

En del av företagen verkar helt eller delvis utan konkurrens, andra är fullt konkurrensutsatta.

Gruppen omfattar 25 bolag som sammanlagt har 47 741 anställda, varav 83 utomlands. Totalt sett svarar bolagen i gruppen för 32 procent av omsättningen. I gruppen återfinns bland annat företag vars verksamheter omfattar bilprovning samt detaljhandel med läkemedel och alkoholdrycker. Även alarmtjänst med 20 SOS-centraler runt om i Sverige samt meningsfulla och utvecklande arbeten åt personer med funktionshinder erbjuds genom bolag i denna grupp.

Företag med
marknadsmässiga krav

The background features a solid green color with a series of thin, white, wavy lines that create a sense of movement and depth. These lines are arranged in a pattern that resembles a grid or a series of overlapping curves, giving the overall design a modern and dynamic feel.

Förbättrade resultat och ökade investeringar

Gruppen företag med marknadsmässiga krav fortsatte att uppvisa en positiv utveckling under 2004 och sammanlagt kan en vinstökning om 50 procent noteras för året. Samtidigt har företagen ökat sina investeringar.

Totalt sett ökade resultatet efter skatt för företag med marknadsmässiga krav under 2004 och uppgick till 25,7 (17,1) miljarder kr. Nettoomsättningen ökade något under samma period och uppgick till 207,2 (203,5) miljarder kr. Det egna kapitalet ökade till 200,1 (179,5) miljarder kr, och räntabiliteten på det egna kapitalet ökade från 9,7 procent till 13,5 procent.

VATTENFALL OCH TELIASONERA BAKOM RESULTATFÖRBÄTTRINGAR

I gruppen företag med marknadsmässiga krav redovisade så många som 25 av företagen vinst; den absoluta majoriteten av dessa uppvisade samtidigt omfattande resultatförbättringar. Av totalt 27 företag redovisade 19 företag ett förbättrat resultat om sammanlagt 11,3 miljarder kr medan åtta bolag redovisade ett sämre resultat motsvarande totalt 494 Mkr.

Den fortsatt gynnsamma resultatutvecklingen beror bland annat på TeliaSoneras förbättrade resultat för 2004, något som innebär att statens resultatandel i TeliaSonera ökade med nästan 1,8 miljarder kr jämfört med 2003. Övriga företag redovisade en resultatförbättring som uppgick till nästan 9,5 miljarder kr. Denna ökning kan främst hänföras till de förbättrade resultaten för Vattenfall som under perioden 2002 till 2004 har ökat resultatet före skatt med 7,4 miljarder kr.

FÖRLUSTER HAR VÄNTS TILL VINSTER

Ett flertal företag, bland annat Posten, SJ, Swedcarrier, Green Cargo och Lernia, lyckades vända förlustresultat från 2003 till betydande vinstresultat för 2004. Av de företag som omsatte över 500 Mkr under 2004 redovisade alla positiva resultat utom SAS.

Även den totala omsättningen för företag med marknadsmässiga krav ökade något under 2004 jämfört med 2003 och 17 (17) företag svarade för omsättningssiffror som uppgick till mer än 500 Mkr under 2004.

Av de fem företag som omsatte mest i denna grupp var V&S Vin & Sprit, som till följd av en försvagad US-dollar kurs, det enda företag som redovisade en något minskad omsättning.

Den största procentuella omsättningsökningen under perioden 2002–2004 står LKAB för. Företaget har under denna period ökat sin omsättning med 73 procent från 5 186 Mkr till 8 988 Mkr. Under motsvarande period har även TeliaSonera ökat sin

omsättning med 38 procent till 81 937 Mkr, en ökning som främst kan förklaras av Telias förvärv av Sonera.

ÖKADE INVESTERINGSNIVÅER

Under 2004 bröts trenden med de fallande investeringsnivåer som präglade investeringsaktiviteterna sedan 2002. Bruttoinvesteringarna för företag med marknadsmässiga krav ökade med drygt 18 procent jämfört med

FÖRETAG MED MARKNADSMÄSSIGA KRAV

RESULTATRÄKNING, Mkr	2001	2002	2003	2004
Nettoomsättning	207 401	243 925	203 531	207 225
Kostnader	-186 619	-233 220	-179 820	-174 698
Resultat från andelar i intresseföretag	7 539	76	3 982	4 833
Rörelseresultat	28 321	10 782	27 694	37 361
Finansiella intäkter	5 180	5 229	3 133	2 474
Finansiella kostnader	-10 880	-12 228	-9 005	-7 222
Resultat före skatt	22 621	3 783	21 822	32 612
Skatt	-7 055	-1 623	-4 370	-6 352
Minoritet	-1 734	1 748	-391	-587
Årets resultat	13 832	3 909	17 059	25 674
BALANSRÄKNING, Mkr	2001	2002	2003	2004
Tillgångar				
Ej räntebärande anläggningstillgångar	381 503	352 524	339 100	335 460
Räntebärande anläggningstillgångar	302 917	284 803	283 558	277 386
Ej räntebärande omsättningstillgångar	67 673	55 559	53 415	51 919
Räntebärande omsättningstillgångar	127 382	95 474	105 681	130 692
Totala tillgångar	879 475	788 360	781 755	795 457
Eget kapital, avsättningar och skulder				
Eget kapital	152 007	170 650	179 457	200 084
Minoritet	38 400	11 479	9 691	9 579
Räntebärande avsättningar	4 999	2 762	2 727	3 002
Ej räntebärande avsättningar	114 430	110 425	104 822	99 486
Räntebärande långfristiga skulder	335 691	280 088	312 697	330 816
Ej räntebärande långfristiga skulder	22 890	15 854	15 841	17 693
Räntebärande kortfristiga skulder	145 981	148 140	110 772	90 561
Ej räntebärande kortfristiga skulder	65 077	48 962	45 748	44 236
Totala skulder och eget kapital	879 475	788 360	781 755	795 457
KASSAFLÖDE, Mkr	2001	2002	2003	2004
Kassaflöde från löpande verksamhet	44 161	66 976	12 976	28 083
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-82 286	-52 694	-11 717	-15 420
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	37 019	-39 331	264	-10 388
ÖVRIGA UPPLYSNINGAR, Mkr	2001	2002	2003	2004
Bruttoinvesteringar	122 788	59 576	19 183	22 602
Av- och nedskrivningar	31 061	40 864	21 689	21 538
Omsättning som avser anslag från staten	257	456	4	3
Utdelning	4 685	5 373	7 267	11 787
Medelantal anställda	111 588	112 384	95 669	90 090
Medelantal anställda inkl. intressebolag	139 225	148 455	156 401	147 952
Soliditet, %	21,4	17,5	18,6	20,6
Räntabilitet på eget kapital, %	9,6	2,4	9,7	13,5

Specialfastigheter har byggt till och byggt om kvarteret Kronoberg i centrala Stockholm.

2003 och uppgick till 22,6 (19,2) miljarder kr.

Under 2004 ökade Vattenfall sina bruttoinvesteringar till 12,6 (11,4) miljarder kr, varav 8,3 (6,6) miljarder kr utgjorde förnyelseinvesteringar i anläggningar och 4,3 (4,8) miljarder kr var tillväxtinvesteringar. I Sverige var Vattenfalls förnyelseinvesteringar cirka 1,7 miljarder kr högre under 2004 jämfört med 2003.

Av tillväxtinvesteringarna kan cirka 1,5 miljarder kr av ökningen hänföras till investeringar i polska GZE och 440 Mkr till två mindre fjärrvärmebolag i Berlin.

STOR AKTIVITET

INOM FASTIGHETSSEKTORN

Inom fastighetssektorn ökade Vasakronan sina investeringar till 2,7 (1,8) miljarder kr,

FÖRETAG MED MARKNADSMÄSSIGA KRAV

Bolag ¹⁾	Nettoomsättning			%	Resultat före skatt		
	2002	2003	2004		2002-2004	2002	2003
Vattenfall	101 025	111 935	113 366	12	9 987	12 360	17 359
TeliaSonera (45,3%)	59 483	82 425	81 937	38	-11 616	13 899	17 448
SAS (21,4%)	64 944	57 754	58 073	-11	-450	-1 470	-1 945
Posten	23 632	24 519	25 120	6	69	-253	1 007
V&S Vin & Sprit	9 093	9 294	9 264	2	1 869	1 609	1 298
Sveaskog	8 390	8 420	8 335	-1	766	1 047	1 009
LKAB	5 186	7 466	8 988	73	396	975	2 010
Green Cargo	6 170	6 192	5 950	-4	-195	-88	40
SJ	5 711	5 825	5 709	0	-994	-101	191
Akademiska Hus	4 240	4 413	4 530	7	687	710	821
Vasakronan	2 899	2 961	2 719	-6	601	37	457
Swedcarrier	2 865	2 641	2 399	-16	-478	-611	60
Teracom	1 783	1 876	2 141	20	-271	3	134
Lernia	1 837	1 691	1 577	-14	27	-60	48
SBAB	1 163*	1 253*	1 214*	4	618	721	678
Specialfastigheter Sverige	997	1 058	1 078	8	111	158	148
Svensk Exportkredit	798*	758*	802*	1	664	595	612

* Räntenetto

¹⁾ Tabellen visar företag med en omsättning/räntenetto över 500 Mkr.

varav 2,2 (1,0) utgjordes av förvärv av fastigheter och bolag. Bland dessa investeringar kan förvärven av Kista Science Tower och Första Hötorgshuset noteras.

Även Akademiska Hus genomförde under året ett antal fastighetsförvärv, däribland fastigheten Mimer 5 i Stockholm, vars första hyresgäst är Arbetslivsinstitutet och Måltidens Hus i Grythyttan som var Sveriges paviljong på världsutställningen i Sevilla 1992. Sammanlagt uppgick bruttoinvesteringarna för Akademiska Hus till 1,9 (2,0)

miljarder kr under 2004. Specialfastigheters totala bruttoinvesteringar på 0,8 (0,3) miljarder kr är till stor del hänförliga till till- och ombyggnad av Kronoberg för Rikspolisstyrelsen och utbyggnader för Kriminalvårdstyrelsens behov. Totalt pågick 47 (53) investeringsprojekt vid årsskiftet 2004/05.

OMFATTANDE INVESTERINGAR FÖR TELIASONERA

TeliaSoneras bruttoinvesteringar ökade kraftigt under 2004 och uppgick till 16,6

(12,1) miljarder kr. Ökningen kan främst hänföras till investeringar i tillväxtområdena bredband, IP-baserade tjänster samt mobil kommunikation.

Posten investerade under 2004 bland annat i nya brev- och paketsorteringsmaskiner, något som medfört att bruttoinvesteringarna uppgått till 0,8 (0,9) miljarder kr. Mot bakgrund av den goda volymtillväxten i det danska paketnätet (DPD) har Posten beslutat att investera 100 Mkr i DPD under perioden 2004–2006.

Till de företag som ökade sina investeringar under 2004 hör också SJ, som bland annat investerade i nya regionaltåg, och SAS som investerade i flygplan och annan flygmateriel. LKAB:s bruttoinvesteringar bestod främst av investeringar kopplade till det nya pelletsverket i Malmberget.

UTDELNINGAR ETT VIKTIGT BIDRAG TILL STATENS BUDGET

Utdelningarna från gruppen av företag med marknadsmässiga krav beräknas uppgå till 11,8 (7,3) miljarder kr för verksamhetsåret 2004. Näringsdepartementets bedömning är att marknadsvärdet för företagen i denna grupp uppgår till cirka 430 miljarder kr, vilket skulle innebära att direktavkastningen uppgick till 2,7 procent.

De tre företag som lämnar de största utdelningarna står för 82 (79) procent av de samlade utdelningarna i denna grupp. Bland de företag som ökat sina utdelningar märks Vattenfall som mer än fördubblade sin utdelning till 5,6 miljarder kr för 2004. Även TeliaSonera, LKAB och Akademiska Hus tillhör de företag med marknadsmässiga krav som ökat sina utdelningar. Läs mer om företagens utdelningspolicy på respektive företagspresentation (sid. 42 ff).

STATENS ANDEL AV FÖRETAGENS UTDELNINGAR 2000–2004, Mkr

Företag med marknadsmässiga krav	2000	2001	2002 ¹⁾	2003	2004 ²⁾
Vattenfall	990	1 030	1 485	2 400	5 600
TeliaSonera (45,3%)	1 060	424	847	2 118	2 542
Nordea (19,5%)	1 084	1 140	1 134	1 239	1 381
LKAB	231	231	231	281	520
V&S Vin & Sprit	455	500	500	350	400
Akademiska hus	200	270	245	250	394
Sveaskog	0	0	296	355	355
Civitas Holding	165	537	216	9	165
Posten	0	0	0	0	150
SBAB	103	120	137	143	139
Vasallen	8	13	17	38	96
Svenska rymdaktiebolaget	0	2	1	21	40
SweRoad	0	0	2	2	5
Svensk Exportkredit	259	233	0 ³⁾	0	0
Specialfastigheter Sverige	116	54	40	56	0
SAS (21,4%)	158	0	0	0	0
OMX (6,9%)	48	8	8	0	0
Lernia	0	6	9	0	0
Teracom	13	0	0	0	0
Kasernen	3	3	10	4	0
Förvaltningaktiebolaget Stattum	300	114	0	0	0
AssiDomän	200	0	et	et	et
Svenska Skogsplantor	2	0	0	et	et
Totalt	5 193	4 685	5 179	7 267	11 787

¹⁾ Till det särskilda kontot i Riksgälden har dessutom efterutdelningar inbetalats från Vattenfall (190 Mkr), Sveaskog (600 Mkr), V&S Vin och Sprit (120 Mkr), LKAB (120 Mkr), Specialfastigheter (50 Mkr), Civitas Holding (100 Mkr). Dessutom lämnade Stattum utdelning på 1 000 Mkr till det kontot.

²⁾ Avser föreslagen utdelning.

³⁾ SEK beslutade om en riktad utdelning om 1 240 Mkr till ABB i samband med att staten förvärvade 35 procent av utestående aktier.

BRUTTOINVESTERINGAR 2002–2004, Mkr

Företag med marknadsmässiga krav ¹⁾	2002	2003	2004
TeliaSonera (45,3%)	54 438 ²⁾	12 118	16 551
Vattenfall	39 932	11 356	12 601
SAS (21,4%)	9 919	4 488	3 769
Vasakronan	708	1 763	2 716
Akademiska Hus	1 907	2 014	1 904
LKAB	560	1 054	1 016
SJ	342	101	810
Specialfastigheter Sverige	316	275	778
Posten	1 740	919	753
Teracom	198	163	571
Green Cargo	570	272	303
V&S Vin & Sprit	1 170	413	284
Sveaskog	2 426	306	273
Swedcarrier	140	190	272
Vasallen	439	211	163

¹⁾ Sammanställningen visar företag vars bruttoinvesteringar överstiger 100 Mkr. Intressebolagens investeringar ingår ej i konsolideringen.

²⁾ Inkluderar förvärvet av Sonera Oy.

Företag med
särskilda
samhällsintressen

Ökad omsättning och resultatförbättringar

För gruppen företag med särskilda samhällsintressen var 2004 ett över lag positivt verksamhetsår. Sett över hela gruppen av företag ökade omsättningen, samtidigt som markanta resultatförbättringar uppnåddes.

Innefattande totalt 25 bolag ökade gruppen företag med särskilda samhällsintressen omsättningen med 1 procent under 2004 till 96,3 (95,2) miljarder kr. Även det sammanlagda resultatet efter skatt för dessa företag förbättrades markant med 23 procent till 5,9 (4,8) miljarder kr. Det egna kapitalet ökade till 27,2 (25,4) miljarder kr och rän-

tabiliteten på det egna kapitalet uppgick till 22,6 (19,2) procent.

POSITIV RESULTATUTVECKLING

Årets resultat för gruppen företag med särskilda samhällsintressen innebar en sammanlagd resultatförbättring om 23 procent. Resultatförbättringen kan bland

annat hänföras till resultaten för Apoteket, Svenska Kraftnät och Swedfund International som tillsammans svarat för resultatförbättringar om 166 Mkr.

Även det faktum att Sjöfartsverket, Luftfartsverket och Samhall har lyckats vända sina förlustresultat från 2003 till vinster under 2004 har bidragit till den positiva utvecklingen. Totalt sett svarar dessa två bolag för att ha vänt förluster om totalt -371 Mkr till vinster om sammanlagt 147 Mkr.

SVENSKA SPELS BIDRAG BETYDANDE

Svenska Spel har genom en god utveckling fortsatt att lämna betydande bidrag. Bolaget stod för 81 procent av den sammanlagda vinsten i denna grupp av företag. Swedfund Internationals resultatförbättring kan hänföras till bolagets realisationsvinster om sammanlagt 196 Mkr i samband med försäljningarna av två innehav i Namibia och Zambia.

För 2004 redovisade 21 (19) företag i gruppen vinster motsvarande 6 179 (5 650) Mkr. Samtidigt redovisade 18 av företagen ett bättre eller oförändrat resultat för 2004 jämfört med 2003. 4 (5) av företagen i gruppen redovisade förluster motsvarande -271 (-801) Mkr.

OMSÄTTNINGSOÖKNINGAR

FÖR APOTEKET OCH LUFTFARTSVERKET

2004 innebar också en omsättningsökning för företag med särskilda samhällsintressen och den sammanlagda omsättningen för företagen ökade med 1 procent till 96 284 (95 239) Mkr. Bidragande till denna ökning var Apoteket, Svenska Spel och Luftfartsverket som under året tillsammans svarade för en ökad omsättning om totalt 2 084 Mkr.

Under 2004 kunde 12 (11) av företagen redovisa en omsättning som överstiger 500 Mkr och samtliga bolag utom fyra ökade omsättningen. För Samhall och Systembolaget fortsatte omsättningen däremot att minska. Under perioden 2002-2004 minskade

FÖRETAG MED SÄRSKILDA SAMHÄLLSINTRESSEN				
RESULTATRÄKNING, Mkr	2001	2002	2003	2004
Nettoomsättning	86 764	93 562	95 239	96 284
Kostnader	-82 640	-87 954	-89 714	-89 224
Resultat från andelar i intresseföretag	146	66	212	22
Rörelseresultat	4 270	5 674	5 738	7 081
Finansiella intäkter	1 431	561	423	493
Finansiella kostnader	-2 243	-1 564	-1 483	-1 366
Resultat före skatt	3 458	4 671	4 678	6 208
Skatt	94	19	188	-237
Minoritet	22	-43	-54	-64
Årets resultat	3 574	4 647	4 812	5 908
BALANSRÄKNING, Mkr				
	2001	2002	2003	2004
Tillgångar				
Ej räntebärande anläggningstillgångar	48 122	49 312	49 850	52 419
Räntebärande anläggningstillgångar	8 826	12 665	14 547	16 868
Ej räntebärande omsättningstillgångar	14 536	13 866	13 414	13 341
Räntebärande omsättningstillgångar	11 951	12 371	13 355	13 376
Totala tillgångar	83 433	88 214	91 166	96 005
Eget kapital, avsättningar och skulder				
Eget kapital	24 010	24 580	25 423	27 191
Minoritet	469	481	400	483
Räntebärande avsättningar	4 272	4 030	5 065	5 366
Ej räntebärande avsättningar	1 324	1 420	1 142	1 459
Räntebärande långfristiga skulder	32 556	35 283	37 338	40 558
Ej räntebärande långfristiga skulder	2 780	2 868	2 317	3 313
Räntebärande kortfristiga skulder	4 099	5 447	6 331	6 706
Ej räntebärande kortfristiga skulder	13 924	14 105	13 148	10 930
Totala skulder och eget kapital	83 433	88 214	91 166	96 005
KASSAFLÖDE, Mkr				
	2001	2002	2003	2004
Kassaflöde från löpande verksamhet	6 764	8 029	7 634	9 898
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-8 049	-7 073	-5 180	-6 414
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	704	122	-1 282	-3 575
ÖVRIGA UPPLYSNINGAR, Mkr				
	2001	2002	2003	2004
Bruttoinvesteringar	6 192	8 064	6 796	7 033
Av- och nedskrivningar	3 067	2 909	3 023	3 021
Omsättning som avser anslag från staten	22 429	23 864	23 845	23 961
Utdelningar	4 402	4 789	5 206	5 364
Medelantal anställda	50 616	49 801	47 187	46 804
Medelantal anställda inkl. intressebolag	51 766	50 487	48 822	47 741
Räntabilitet på eget kapital, %	14,6	19,1	19,2	22,6
Soliditet, %	29,3	28,4	28,3	28,7

FÖRETAG MED SÄRSKILDA SAMHÄLLSINTRESSEN

Bolag	Nettoomsättning			%	Resultat före skatt		
	2002	2003	2004		2002-2004	2002	2003
Apoteket	32 026	33 120	34 111	7	31	197	280
Svenska Spel	18 240	19 796	20 470	12	4 210	4 687	4 803
Systembolaget	19 132	18 985	17 708	-7	202	202	240
Samhall	8 557	8 066	7 958	-7	-2	-334	58
Luffartsverket	5 384	5 402	5 821	8	151	-48	124
Svenska Kraftnät	3 841	3 982	3 990	4	548	290	553
Svensk Bilprovning (52%)	1 399	1 535	1 549	11	66	163	123
Sjöfartsverket	1 450	1 494	1 554	7	25	-3	143
SOS Alarm Sverige (50%)	619	671	652	5	1	19	5
SVEDAB	592	621	665	12	-482	-498	-310
ALMI Företagspartner	486	534	526	8	-114	-62	-37
SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut	468	487	549	17	17	0	16

Foto: Rolf Henrikson/TV

omsättningen i dessa två bolag med sammanlagt 7 procent.

BRUTTOINVESTERINGARNA VÄNDE UPP

Efter att under 2003 ha minskat med 15 procent ökade bruttoinvesteringarna åter-

igen under 2004 för företag med särskilda samhällsintressen. Totalt uppgick bruttoinvesteringarna till 7 033 (6 796) Mkr, en ökning med 3,5 procent jämfört med 2003.

Ökningen kan främst hänföras till att Statens Väg- och Baninvest under 2004

genomfört omfattande investeringar uppgående till 3 905 (2 800). Dessa investeringar är till stor del kopplade till byggnationen av Botniabanan, en ny järnvägssträckning mellan Nyland och Umeå om sammanlagt 19 mil.

Foto: Jenny Hallegren

Under 2004 har Apoteket genomfört informationskampanjer om bland annat förkylning, rökning och motion.

SVEDAB äger de svenska landanslutningarna till Öresundsbron, däribland den järnvägssträcka som ansluter kust- till kustförbindelsen med Kontinentalbanan i Malmö.

Även Samhall, Svenska Spel och Svensk Bilprovning bidrog till de ökade bruttoinvesteringarna. Samtidigt halverade Luftfartsverket i princip sina investeringar till 739 (1 358) Mkr under året. Även Systembolaget redovisade minskade bruttoinvesteringar.

ÖKADE UTDELNINGAR

De sammanlagda utdelningarna från företag i gruppen företag med särskilda samhällsintressen uppgick till 5,4 (5,2) miljarder kr. Svenska Spel är skattebefriat och delar ut hela sitt resultat. En del utbetalas som bidrag till Riksidrottsförbundet och Ungdomsstyrelsen, den andra delen betalas in till staten. Svenska Spels utdelning motsvarar 90 procent av de samlade utdelningarna i denna grupp.

Totalt sett uppgick Svenska Spels utdelning för verksamhetsåret 2004 till 4,8 miljarder kr. Bland de företag med särskilda samhällsintressen som ökat sina utdelningar kan nämnas Luftfartsverket och Svenska Kraftnät. Läs mer om företagens utdelningspolicy på respektive företagspresentation (sid. 42 ff).

STATENS ANDEL AV FÖRETAGENS UTDELNINGAR 2000–2004, Mkr

Företag med särskilda samhällsintressen	2000	2001	2002 ¹⁾	2003	2004 ²⁾
Svenska Spel ³⁾	3 561	3 806	4 210	4 687	4 803
Svenska Kraftnät	496	474	356	309	337
Apoteket	100	0	100	117	100
Systembolaget	80	80	80	80	90
Luftfartsverket	52	4	35	0	30
Sjöfartsverket	8	0	6	9	0
SOS Alarm Sverige (50%)	4	2	2	2	2
Svensk Bilprovning (52%)	0	0	0	2	2
Swedfund International	112	36	0	0	0
Totalt	4 413	4 402	4 789	5 206	5 364

¹⁾ Till det särskilda kontot i Riksgälden har dessutom efterutdelning inbetalats från Systembolaget (120 Mkr).

²⁾ Avser föreslagen utdelning.

³⁾ Svenska Spels resultat delas ut i sin helhet. Av företagets vinstmedel, 4 803 (4 687) Mkr utbetalas 1 169 (1 010) Mkr till föreningslivet.

BRUTTOINVESTERINGAR 2002–2004, Mkr

Företag med särskilda samhällsintressen ¹⁾	2002	2003	2004
Statens Väg- och Baninvest	3 360	2 800	3 905
Luftfartsverket	2 081	1 358	739
SVEDAB	511	561	404
Svenska Spel	671	413	462
Svenska Kraftnät	460	411	410
Sjöfartsverket	126	348	281
Systembolaget	225	365	222
Apoteket	260	239	232
Svensk Bilprovning (52%)	118	101	205

¹⁾ Sammanställningen visar företag vars bruttoinvesteringar överstiger 100 Mkr.

Statliga företag – en stor arbetsgivare

Antalet anställda i de statliga företagen minskade något under 2004. Samtidigt bidrar de statliga företagen till sysselsättningen över hela landet. Flera av bolagen bedriver verksamhet i Sveriges samtliga län.

Totalt uppgick medelantalet anställda (inklusive intresseföretag) till 195 950 (205 497) varav 65 (64) procent var anställda i Sverige. Av totala medelantalet anställda var 40 (40) procent kvinnor och 60 (60) procent män. 5 (5) företag, Posten, Vattenfall, SAS, TeliaSonera och Samhall hade över 20 000 anställda. Sammanlagt 22 (23) företag hade fler än 500 anställda och 18 (18) företag hade fler än 1 000 anställda.

SJ OCH VATTENFALL ÖKADE ANTALET ANSTÄLLDA I SVERIGE

Totalt uppgick medelantalet anställda (inklusive intresseföretag) i gruppen företag med marknadsmässiga krav till 147 952 (156 401) varav 54 (53) procent var anställda i Sverige. Av det totala medelantalet anställda var 36 (35) procent kvinnor och 64 (65) procent män. 4 (4) företag – Posten, Vattenfall, SAS och TeliaSonera – hade över 20 000 anställda. Sammanlagt 12 (12) företag hade fler än

500 anställda och 11 (11) företag hade fler än 1 000 anställda. Posten, SAS och Vattenfall-koncernen minskade medelantalet anställda med sammanlagt 6 516 anställda. Bland företagen som ökade medelantalet anställda i Sverige märks SJ och Vattenfall som ökade medelantalet anställda i Sverige med 462 respektive 198 personer.

SAMHALL STÖRSTA ARBETSGIVAREN

Totalt uppgick medelantalet anställda (inklusive intresseföretag) i gruppen företag med särskilda samhällsintressen till 47 741 (48 822) varav 99,8 (99,8) procent var anställda i Sverige. Av totala medelantalet anställda var 53 (52) procent kvinnor och 47 (48) procent män. 1 (1) företag, Samhall hade över 20 000 anställda. Sammanlagt 10 (11) företag hade fler än 500 anställda och 7 (7) företag hade fler än 1 000 anställda. Samhall och Luftfartsverket har minskat medelantalet anställda med sammanlagt

973 anställda. Bland företagen som har ökat medelantalet anställda i Sverige märks SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut och SVEDAB som har ökat medelantalet anställda i Sverige med 41 respektive 61 personer.

VERKSAMHET ÖVER HELA LANDET

Statliga företag bidrar av flera skäl till en hög servicenivå och likvärdighet över hela landet. Flera av företagen till exempel ALMI Företagspartner, Lernia, Samhall och Vattenfall finns i alla län. Jämfört med ett genomsnitt av totalt anställda i Sverige är de statliga företagen överrepresenterade i Norrbotten och Östergötland. I flera fall är företagets verksamhet av en sådan art, till exempel LKAB och Rymbolaget att de finns på de platser där såväl produktions-tillgångar som kompetens finns. Därmed lägger företag som staten äger en viktig grund för näringsverksamheten i alla delar av Sverige.

VIKTIGA BIDRAG TILL DEN REGIONALA UTVECKLINGEN

Regeringen ser mycket positivt på att de statligt ägda företagen finns representerade i hela landet. På så sätt bidrar de statligt ägda företagen naturligt till ökad konkurrenskraft, hållbar tillväxt och sysselsättning i hela landet. Mot denna bakgrund är det därför väsentligt att företag med statligt ägande, inom ramen för respektive företags marknadsförutsättningar, även beaktar verksamhetens betydelse ur ett regionalt perspektiv.

FÖRETAG PÅ KONKURRENS-UTSÄTTA MARKNADER

Många av de statligt ägda företagen arbetar sedan länge på helt konkurrensutsatta marknader. Andra har till följd av en avreglering, som drivits fram av den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen, på senare år övergått från att ha varit monopol till helt konkurrensutsatta företag. Dessa företag etablerar sin verksamhet utifrån helt affärsmässiga grunder.

FÖRETAG MED FLER ÄN 500 ANSTÄLLDA¹⁾

Bolag	Medelantal anställda 2004	Medelantal anställda 2003	Andel i Sverige 2004, %	Andel kvinnor 2004, %	Andel män 2004 %
Företag med marknadsmässiga krav					
Posten	35 731	37 905	96	42	58
Vattenfall	33 017	35 296	25	23	77
TeliaSonera	25 381	26 188	43	45	55
SAS	32 481	34 544	23	42	58
LKAB	3 482	3 433	82	10	90
Green Cargo	3 360	3 511	99	11	89
SJ	3 273	3 524	100	35	65
Lernia	2 422	2 541	100	33	67
V&S Vin & Sprit	2 401	2 388	32	38	62
Swedcarrier	1 887	2 098	100	8	92
Sveaskog	1 791	2 211	98	16	84
Teracom	706	825	99	20	80
Övriga 15 företag	1 990	1 937	94	37	63
Företag med särskilda samhällsintressen					
Samhall	21 139	21 941	100	43	57
Apoteket	10 856	10 886	100	90	10
Luftfartsverket	4 340	4 511	100	36	64
Systembolaget	3 139	3 334	100	63	37
Svensk Bilprovning	2 100	2 111	100	11	89
Svenska Spel	1 452	1 403	100	47	53
Sjöfartsverket	1 165	1 162	100	20	80
SOS Alarm Sverige	872	851	100	61	39
SP	634	593	100	25	75
Kungliga Operan	572	570	100	47	53
Övriga 15 företag	1 472	1 460	94	41	59
Totalt	195 693	205 223	65	40	60

¹⁾ Inkluderar intresseföretagen.

Pippi Långstrump är en viktig attraktion för Sveriges Rese- och Turistråd som ansvarar för att marknadsföra Sverige som turistmål.

SÄRSKILDA SAMHÄLLSINTRESSEN

Om företag har till uppgift att tillgodose särskilda samhällsintressen, framgår detta av deras bolagsordningar eller av en särskild sektorslagstiftning eller andra beslut av riksdagen. I sådana fall finns anslutande tillståndsvillkor eller avtal där det framgår om ett visst företag till exempel har en serviceskyldighet som omfattar hela landet.

Exempel på företag som har en sådan serviceskyldighet är bland andra Svensk Bilprovning, Apoteket, Systembolaget och Posten.

UTLANDSVERKSAMHETEN KONCENTRERAD TILL VATTENFALL OCH TELIASONERA

Medelantalet anställda i utlandet minskade under 2004 i företagen med statligt ägande till 68 141 (72 693), vilket motsvarar 35

(35) procent av totalt antal anställda. Fem företag har mer än hälften av sina anställda i utlandet. Vattenfall har 57 (57) procent och TeliaSonera har 57 (74) procent av sina anställda utanför Sveriges gränser. Utlandsförsäljningen uppgick till 140 281 (132 903) Mkr. Vattenfall och TeliaSonera stod tillsammans för 85 (85) procent av utlandsförsäljningen.

UTLANDSFÖRSÄLJNING OCH ANSTÄLLDA UTOMLANDS

Bolag	Utlandsförsäljning		Anställda utomlands	
	2004	2003	2004	2003
Företag med marknadsmässiga krav				
SAS	et	et	24 879	26 074
Vattenfall	76 415	73 539	24 825	27 302
TeliaSonera	41 528	38 247	14 433	14 867
V&S Vin & Sprit	7 829	7 759	1 622	1 602
Posten	3 283	2 708	1 432	1 898
LKAB	7 084	5 800	627	622
Svenska rymdaktiebolaget	143	294	59	0
Green Cargo	et	et	45	74
SweRoad	71	71	40	48
Sveaskog	2 358	3 114	39	52
Swedesurvey	80	86	7	9
Teracom	78	6	7	6
SEK	0	0	3	3
Swedcarrier	14	49	1	0
Imego	7	7	0	0
Lernia	0	2		
Totalt	138 890	131 683	68 058	72 557
Företag med särskilda samhällsintressen				
SVEDAB	0	0	34	35
Sveriges Rese- och Turistråd			25	23
Voksenåsen	41	39	22	24
Svenska Kraftnät	86	82	2	2
Samhall	890	895	0	0
SP	68	57	0	0
Apoteket	37	32	0	0
Swedfund International	270	105		
Totalt	1 391	1 210	83	84

ANSTÄLLDA PER LÄN¹⁾

Län	Medelantal anställda	Andel, %	Rikssnitt ²⁾ , %
Blekinge	1 360	1	2
Dalarna	2 947	3	3
Gotland	1 145	1	1
Gävleborg	2 455	2	3
Halland	3 563	3	3
Jämtland	1 699	1	1
Jönköping	4 061	3	4
Kalmar	2 418	2	2
Kronoberg	2 176	2	2
Norrbottn	7 110	6	3
Skåne	12 738	11	12
Stockholm	29 856	23	24
Södermanland	2 580	2	3
Uppsala	4 240	4	2
Värmland	3 187	3	3
Västerbotten	3 637	3	3
Västernorrland	4 459	3	3
Västmanland	2 939	3	3
Västra Götaland	18 527	15	18
Örebro	3 595	3	3
Östergötland	5 794	5	4
Totalt	120 483	100	100

¹⁾ Sammanställningen omfattar företag där statens ägarandel överstiger 20 procent. Dock finns ej motsvarande information för LfV, SAS och Sveaskog att tillgå.

²⁾ Källa SCB.

Investeringar i framtiden

Nivån på de statliga bolagens investeringar tjänar ofta som en god indikator för hur företagen ser framtiden an. Detta gäller också i stor utsträckning omfattningen av bolagens framtida investeringsplaner.

Ökad produktionskapacitet och fler arbetstillfällen

LKAB har beslutat att investera i ett nytt pelletsverk i Malmberget, en investering om sammanlagt 2,6 miljarder kr. Bakom beslutet ligger främst utvecklingen på världsmarknaden med en dramatiskt ökad konsumtion och produktion av stål de senaste åren. Med det nya pelletsverket följer en kapacitetsökning som ger LKAB ännu bättre förutsättningar att förbli en stabil närleverantör till de nordiska stålverken samtidigt som företaget kan växa med viktiga tillväxtkunder.

När LKAB:s pelletsverk tas i produktion vid årsskiftet 2006/2007 kommer det initialt att öka produktionskapaciteten med cirka 2 Mt till 25 Mt, vilket medför en omsättningsökning om cirka 800 Mkr. Men investeringen innebär också att personalbehovet inom LKAB ökar; 35–40 personer kommer att anställas till följd av nyinvesteringen. Till detta ska räknas ett behov av 250 entreprenörsanställda samt ytterligare cirka 150 konsultjobb som är kopplade till investeringen.

Foto: Jimmie Sjöberg

Investeringar för att förbättra elnätets driftsäkerhet

Även Vattenfall har under 2004 beslutat om omfattande investeringar. Exempelvis har beslut tagits om ytterligare 2 miljarder kr i investeringar för förbättringar av de svenska elnätets driftsäkerhet. Detta innebär en ökning av de totala investeringarna för de svenska elnäten till 10 miljarder kr under en femårsperiod. Vattenfall har genom förvärvet av Örestad Vindkraftpark AB lagt grunden för byggnationen av en stor vindkraftpark i Öresund. Vattenfall räknar med att investera mer än 30 miljarder kr i förnyelse och nybyggnad av svensk kraftproduktion. Detta gör Vattenfall till en av de största investerarna i Norden.

I Polen pågår ett omfattande reinvesteringsprogram i värme- och elproduktion samt eldistribution. Fram till 2007 kommer Vattenfall att investera 1,2 miljarder zloty (cirka 2,7 miljarder kr) för att öka effektiviteten och tillgängligheten samt höja miljöprestanda inom dess polska verksamhet.

Storsatsning på tåg

SJ genomför en omfattande satsning på tågsidan för såväl fjärr- som regionalstågtrafik. Investeringarna omfattar bland annat förbättrad mobiltäckning ombord, Internetuppkoppling, rymligare bistro och en ny design på tågen.

Utöver detta har SJ beställt 43 dubbeldäckare för närmare 3 miljarder kr som alla är planerade att vara i trafik under 2005. Tågen är lätta att koppla ihop och isär och ger därför stor flexibilitet när kapacitetsbehovet varierar över dagen. SJ har tecknat ett avtal med Nordea Finans Sverige för finansieringen av dubbeldäckarna som kommer att levereras av Alstom. Under 2005 kommer dessutom 15 nyupprustade X2000 att sättas i trafik. Totalt satsar SJ nästan en halv miljard kr på förbättring av X2000-tågen.

Det största investeringsprogrammet i lok och vagnar sedan 70-talet

Green Cargo kommer de kommande åren att genomföra stora investeringar i lok och vagnar. Programmet sträcker sig tio år framåt och uppgår till närmare 4 miljarder kr. En viktig förutsättning för att kunna genomföra programmet är regeringens beslut den 23 mars 2005 om att tillskjuta 600 Mkr till Green Cargo. Kapitaltillskottet skapar möjligheter för Green Cargo att ingå avtal och åtaganden med olika leverantörer och finansörer för att säkerställa genomförandet av de omfattande investeringarna.

Positiv börsutveckling

Vid 2004 års utgång var den svenska staten Stockholmsbörsens enskilt största aktieägare med ett innehav om totalt 123 miljarder kr. Under året ökade marknadsvärdet på det statliga aktieinnehavet med 10 procent.

Stockholmsbörsen inledde 2004 relativt starkt och under det första kvartalet steg Affärsvärldens generalindex med 8 procent. Den starka inledningen avmattades något under årets andra och tredje kvartal, men en gynnsam avslutning på året gjorde att generalindex steg med totalt 17 procent under 2004. Detta var det andra året i rad som värdet på Stockholmsbörsen ökade.

Under 2004 ökade samtidigt marknadsvärdet på det statliga aktieinnehavet med 10 procent. Detta är en sämre utveckling än för börsen generellt. Bland annat har detta sin förklaring i att TeliaSoneras aktiekurs utvecklades sämre än börsens index; företagets aktiekurs ökade med 6 procent i värde under

2004. TeliaSonera svarar för cirka 68 procent av statens aktieinnehav. Till detta ska räknas de negativa aktiekursutvecklingar för OMX och SAS som skedde under 2004.

OMX:s aktiekurs, som under 2003 steg med 115 procent, minskade i värde med 5 procent under året som gick. Även utvecklingen för SAS-aktien under 2004 var sämre än börsen i genomsnitt; flygbolagets aktiekurs sjönk med sammanlagt 12 procent under året. Nordeas aktiekurs fortsatte under 2004 den starka värdeutveckling som inleddes vid årsskiftet 2002/2003. Under året ökade Nordeas aktiekurs med drygt 24 procent, vilket gjorde att aktien presterade klart bättre än börsen i genomsnitt.

Svenska staten har sålt aktier i Nordea Bank AB. Avsikten med försäljningen var att svenska statens ägarandel i bolaget inte skulle öka på grund av Nordeas påbörjade återköpsprogram, utan kvarstå på samma ägarandel som före återköpsprogrammet, dvs. cirka 19,5 procent.

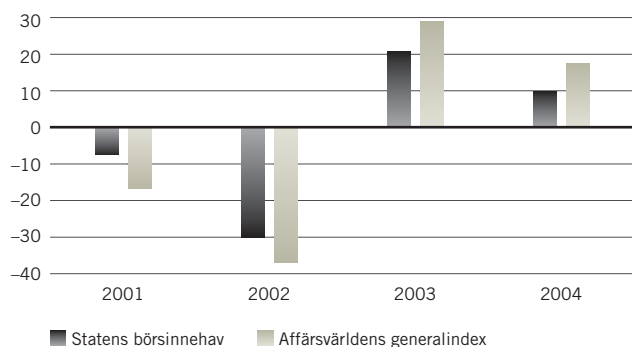
Från årsskiftet till och med 19 maj 2005 har värdet på det statliga aktieinnehavet minskat med 5 procent och generalindex har under motsvarande period ökat med 6,1 procent. Justerat för försäljningen av Nordea aktier har värdet minskat med 4 procent.

MARKNADSVÄRDET FÖR DET STATLIGA BÖRSINNEHAVET 2000–2005, Mkr

Bolag	Ägarandel, %	05-05-19	% sedan årsskiftet	04-12-31	% sedan årsskiftet	04-09-30	04-06-30	03-12-30
Nordea Bank ¹⁾	19,5	35 119	-3	36 315	24	32 250	29 404	29 269
OMX	6,9	665	-2	679	-5	691	721	715
SAS	21,4	2 423	15	2 115	-12	1 904	2 027	2 397
TeliaSonera	45,3	78 800	-7	84 307	6	74 987	67 573	79 647
Total		117 079	-5	123 417	10	109 832	99 726	112 028
Total exkl TeliaSonera		38 279	-2	39 109	21	34 845	32 153	32 381

¹⁾ Svenska staten har under våren deltagit i återköpsprogram. Transaktionen uppgick totalt till cirka 1,8 miljarder kr.

STATLIGA BÖRSINNEHAVET JÄMFÖRT MED AFFÄRSVÄRLDENS GENERALINDEX, 2001–2004, %

KURSUTVECKLINGEN FÖR DET STATLIGA AKTIEINNEHAVET JÄMFÖRT MED AFFÄRSVÄRLDENS GENERALINDEX

